

Załącznik

do Uchwały Nr XXIX/317/05

Rady Powiatu we Włocławku

z dnia 30.marca 2005 r.

**Plan Rozwoju Lokalnego
Powiatu Włocławskiego
na lata 2004 - 2006**

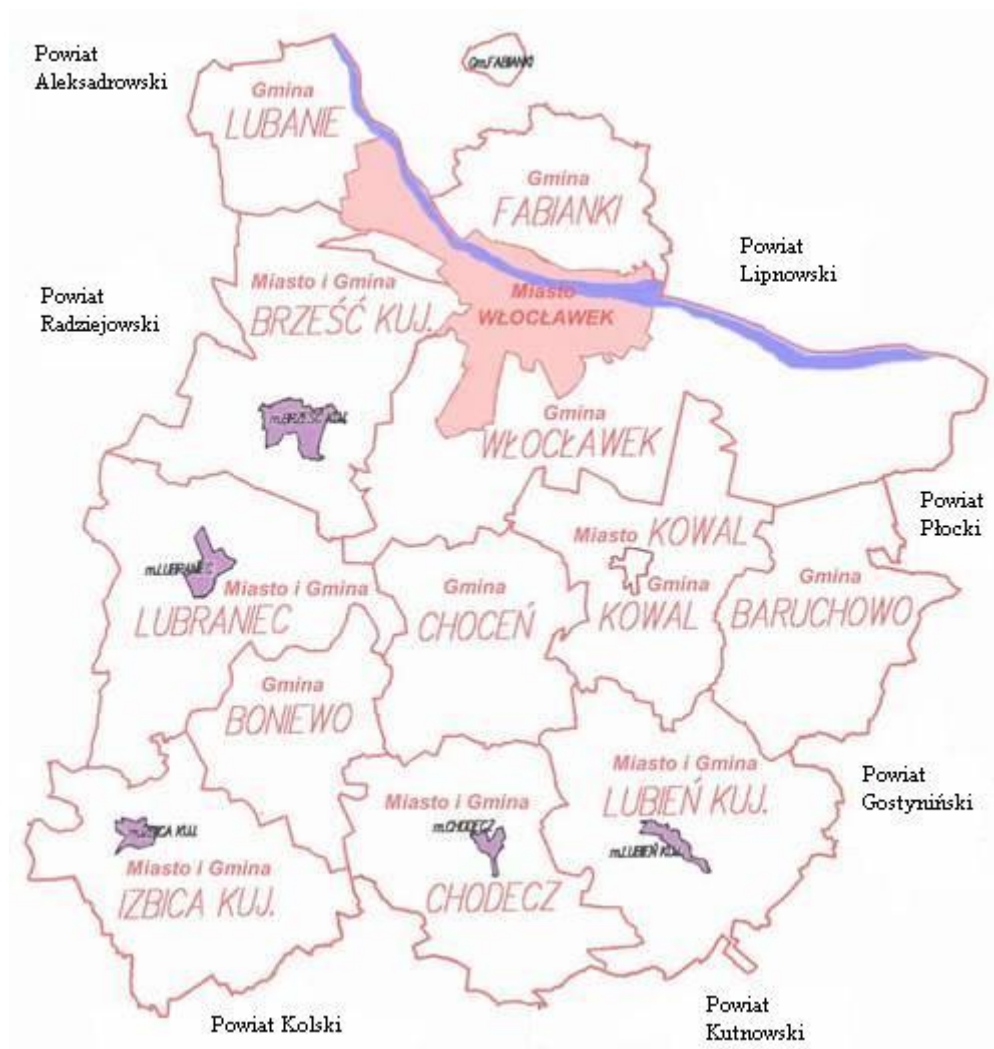
WŁOCŁAWEK, marzec 2004 rok

Spis treści

I.	Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	s. 6
II.	Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu	s. 6
	1. Analiza	s. 6
	1.1. Położenie geograficzne, powierzchnia, ludność	s. 6
	1.2. Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	s. 7
	1.3. Turystyka i rekreacja	s. 16
	1.4. Zagospodarowanie przestrzenne	s. 17
	1.4.1. Infrastruktura techniczna	s. 17
	1.4.2. Własność nieruchomości	s. 29
	1.4.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	s. 31
	1.4.4. Identyfikacja problemów	s. 33
	1.5. Gospodarka	s. 34
	1.5.1. Pracodawcy. Struktura podmiotów gospodarczych	s. 34
	1.5.2. Struktura podstawowych branż na terenie powiatu	s. 37
	1.5.3. Identyfikacja problemów	s. 38
	1.6. Strefa społeczna	s. 38
	1.6.1. Sytuacja demograficzna i społeczna terenu oraz rynek pracy	s. 38
	1.6.2. Warunki i jakość życia mieszkańców powiatu w tym poziom bezpieczeństwa	s. 42
	1.6.3. Grupy społeczne wymagające wsparcia	s. 44
	1.6.4. Identyfikacja problemów	s. 45
III.	Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze powiatu włocławskiego	s. 46
	1. Lista zadań	s. 46
	1.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru, w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	s. 46
	1.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu	s. 47
	1.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury	s. 47
	1.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego	s. 48
	1.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego	s. 48
	1.6. Poprawa warunków i jakość życia mieszkańców, w tym zmiany w strukturze zamieszkania	s. 48
	2. Lista zadań inwestycyjnych do zrealizowania	s. 49
IV.	Realizacja zadań i projektów inwestycyjnych.....	s. 61
	1. Planowane projekty i zadania inwestycyjne w okresie 2004 – 2006	s. 61
V.	Plan finansowy projektów i zadań inwestycyjnych na lata 2004 – 2006	s. 103
VI.	Powiązania projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie powiatu	s. 117
VII.	System wdrażania i monitorowania realizacji zadań inwestycyjnych	s. 118

Plan rozwoju regionalnego został opracowany w oparciu o następujące dokumenty:

1. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwała nr 439/2000 z dnia 20 czerwca 2000 roku.
2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.
3. Program Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwała nr 735/2001 z dnia 19 grudnia 2001 roku.
4. Strategia Rozwoju Powiatu Włocławskiego na lata 2001 – 2015 Uchwała nr XXX/247/01 Rady Powiatu we Włocławku z dnia 28 września 2001 roku.
5. Program Ochrony Środowiska Powiatu Włocławskiego na lata 2004 – 2011 Uchwała nr XII/137/03 Rady Powiatu we Włocławku z dnia 30 grudnia 2003r.
6. Plan Gospodarki Odpadami Włocławskiego na lata 2004 – 2011 Uchwała nr XII/137/03 Rady Powiatu we Włocławku z dnia 30 grudnia 2003r.
7. Strategie Rozwoju Gmin wchodzących w skład powiatu włocławskiego.
8. Program kreowania nowych miejsc pracy w Powiecie Włocławskim przez zrównoważony rozwój turystyki.

Dane ogólne o gminach powiatu
włocławskiego

<i>Gmina</i>	<i>Powierzchnia (km²)</i>	<i>Ludność⁽¹⁾ (osoby)</i>	<i>Liczba miejscowości</i>	<i>Liczba gospodarstw⁽²⁾</i>	<i>Liczba podmiotów gospodarczych⁽³⁾</i>
<i>Gminy miejskie</i>					
Kowal	5	3.432	1	bd	306
<i>Gminy miejsko - wiejskie</i>					
Brześć Kujawski	150	11.432	38		699
w tym: miasto	7	4.665	1	2.230	461
wieś	143	6.767	37		238
Chodecz	122	6.683	40		328
w tym: miasto	1	1.900	1	1.070	198
wieś	121	4.783	39		130
Izbica Kujawska	132	8.058	50		392
w tym: miasto	2	2.732	1	1.055	257
wieś	130	5.326	49		135
Lubień Kujawski	150	8.138	59		297
w tym: miasto	2	1.378	1	1.484	142
wieś	148	6.760	58		155
Lubraniec	148	10.640	48		440
w tym: miasto	2	3.279	1	1.326	258
wieś	146	7.361	47		182
<i>Gminy wiejskie</i>					
Baruchowo	107	3.476	24	803	166
Boniewo	78	3.757	29	108	108
Chocień	100	8.094	35	294	294
Fabianki	76	8.098	20	472	472
Kowal	114	4.318	19	121	121
Lubanie	69	4.730	24	174	174
Włocławek	220	5.867	50	306	306
Ogółem powiat	1.471	86 723	443	9.443	4 103

⁽¹⁾ - w według GUS - stan na dzień 31.12.2001 r.

⁽²⁾ - na podstawie ankiet – stan na 2000 r.

⁽³⁾ - na podstawie „Strategii rozwoju powiatu ziemskiego włocławskiego”, stan na 2000r.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.

Obszar realizacji PLANU ROZWOJU LOKALNEGO obejmuje swoim zasięgiem teren Powiatu Włocławskiego Ziemskiego, natomiast czas realizacji uzależniony jest od okresów programowania.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZRZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU.

ANALIZA.

1.1. Położenie geograficzne, powierzchnia, ludność.

Według podziału fizyczno-geograficznego powiat włocławski leży na Pojezierzu Kujawskim makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego i Kotliny Płockiej na obszarze historycznym zwanym Kujawami i Ziemią Dobrzyńską. Powiat ziemski włocławski leży w południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, na lewym brzegu rzeki Wisły, z wyjątkiem gminy Fabianki, która położona jest na prawym brzegu Wisły. Z granic powiatu ziemskiego włocławskiego wydzielony jest powiat grodzki - miasto Włocławek, była siedziba województwa włocławskiego. Siedziba powiatu ziemskiego włocławskiego położona jest poza jego granicami, na obszarze powiatu grodzkiego - miasto Włocławek.

Powierzchnia powiatu wynosi 1.472,3 km² tj. 147 234 ha, co stanowi 8,2 % powierzchni województwa. Jest drugim co do wielkości powiatem w województwie, po powiecie świeckim (1.472,7 km²) i trzykrotnie większym od najmniejszego powiatu w województwie - powiatu aleksandrowskiego (476,6 km²).

W układzie administracyjnym powiat dzieli się na 13 jednostek samorządowych, z których o statusie:

- § miejskim jest miasto Kowal,
- § miejsko-wiejskim są gminy: Brześć Kujawski, Chodecz, Lubień Kujawski, Izbica Kujawska, Lubraniec,
- § gmin wiejskich: Boniewo, Baruchowo, Choceń, Fabianki, Kowal, Lubanie, Włocławek.

Powiat zamieszkuje 86.723 ludności¹. Około 20% ludności mieszka w 6 miejscowościach posiadających prawa miejskie: Brześć Kujawski, Chodecz, Izbica Kujawska, Kowal, Lubień Kujawski, Lubraniec.

W granicach administracyjnych powiatu mieści się najwięcej w województwie kujawsko-pomorskim gmin - 13, najwięcej wsi - 437 (w woj. 3 569) i najwięcej sołectw - 274. Tereny miejskie zajmują 1,15% ogólnej powierzchni powiatu, użytki rolne 70,5%, lasy 17,78%, a pozostałe grunty jak drogi, wody, podwórza itp. 11,7% (tabela 1.1.).

Tabela 1.1.

<i>Rodzaj Użytków</i>	<i>Powierzchnia w ha na jednego mieszkańca</i>			
	<i>Powiat</i>		<i>Województwo</i>	<i>Kraj</i>
	<i>Ogółem</i>	<i>Wieś</i>		
Powierzchnia	1,68	2,07	0,86	0,81
Użytki rolne	1,18	1,46	0,55	0,48
Grunty rolne	1,04	1,29	0,48	0,36
Użytki zielone	0,11	0,14	0,07	0,11
Lasy	0,19	0,37	0,19	0,23

1.2. Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego.

Środowisko przyrodnicze powiatu ziemskiego włocławskiego jest zróżnicowane co wynika z faktu, że przez ten obszar przebiegają liczne naturalne granice, tj. geologiczne, geomorfologiczne, hydrograficzne, przyrodniczo-leśne. Rzeźba terenu ukształtowana głównie przez lądolód skandynawski, wykazuje wyraźne zróżnicowanie i wywiera wpływ na wiele innych czynników środowiska geograficznego. Rozległe wysoczyzny morenowe i równiny sandrowe rozcinają pradoliny i doliny rzeczne oraz rynny polodowcowe. Najgłębsze odcinki rynnowe wypełnione są jeziorami, a w płytszych odcinkach zalegają podmokłe łąki, torfowiska i bagna. Do najładniejszych i najlepiej rozwiniętych należą:

- rynna zajęta przez jezioro Modzerowskie i Długie oraz obszar źródliskowy rzeki Noteć prawy dopływ Odry,
- rynna chodecka z wcięciami na głębokość 15 - 20 m i długimi, wąskimi jeziorami: Kromszewickim, Chodeckim, Lubienieckim i Ługowskim,

¹ Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2002r. (stan na 31.12.2001r.)

- rymna lubieńska.

Większa część powiatu leży na Wysoczyźnie Kujawskiej, a jedynie wschodnia po prawej stronie Wisły na Wysoczyźnie Dobrzyńskiej. W obrębie tych wysoczyzn największe powierzchnie zajmuje morena płaska i falista zbudowana na powierzchni z gliny zwałowej i utworów piaszczysto-gliniastych. Są to obszary żyznych gleb.

Urozmaicenie powierzchni równin morenowych wprowadzają liczne wały, wzniesienia pagórki oraz doliny rzeczne. Największą jest dolina Wisły. Wisła w okolicy Szpetala przecina równinę morenową na głębokość 90 m. Rzeźba terenu nie stanowi większych barier dla rozwoju rolnictwa i komunikacji, może też być stymulatorem rozwoju gospodarki turystycznej.

Na terenie powiatu największym obiektem ochrony prawnej jest Gostynińsko - Włocławski Park Krajobrazowy utworzony w 1979 r. Położony jest w obrębie Kotliny Płockiej. Powierzchnia GWPK wynosi 38950 ha, z czego 22200 ha znajduje się na terenie powiatu włocławskiego w gminach: Baruchowo- 6600 ha, Kowal - 3400 ha, Włocławek- 12200 ha. Otulina otaczająca Park zajmuje powierzchnię 14195 ha, z czego 3900 ha jest na terenie powiatu włocławskiego. O atrakcyjności terenu Parku decydują wyjątkowe walory krajobrazowe i wysokiej wartości walory przyrodnicze. Na terenie Parku znajduje się ponad 40 jezior. Jezioro Rakutowskie wpisane jest do rejestrów międzynarodowych jako obszar cenny dla ptaków wodno - błotnych (Błota Rakutowskie). Ponad 60% powierzchni Parku zajmują lasy z dominacją borów sosnowych i borów mieszanych. Szacuje się, że na terenie Parku występuje 800 gatunków roślin, z których 180 to gatunki rzadkie w skali regionu, ok. 50 objętych jest ochroną prawną. Najcenniejszą grupę stanowią gatunki wodno-błotne. Występują tu również umieszczone w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt- bocian czarny, bąk, kulik wielki, żuraw, batalion, błotnik łąkowy i zbożowy, krwawodziób i derkacz. Ponadto na terenie Parku znajduje się 13 rezerwatów przyrody z których 5 położonych jest na terenie powiatu włocławskiego. Są to Olszyny Rakutowskie, Wójtowski Grąd, Jezioro Rakutowskie, Jazy oraz Gościąg. Na terenie Parku przeprowadzono z powodzeniem pierwszą w Europie Środkowo-Wschodniej reintrodukcję sokoła wędrownego umieszczonego na liście w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Udana jest również reintrodukcja bobra europejskiego.

Na terenie powiatu występują również obszary chronionego krajobrazu. Największym jest obszar pod nazwą Jezioro Modzerowskie o powierzchni 1508 ha w gminie Izbica Kuj.

Rozporządzeniem Wojewody Włocławskiego ogłoszonym w Dz. Urz. Woj. Włocławskiego nr 22 poz. 231 z dn. 19.XI.1998 r. wyróżniono obszary chronionego krajobrazu, są to poniżej zestawione w tabeli 1.2.

Tabela 1.2.

Obszary chronionego krajobrazu i rezerwatów na terenie powiatu włocławskiego.

<i>Lp.</i>	<i>Lokalizacja</i>	<i>Powierzchnia gruntów [ha]</i>	<i>Kategoria gruntów</i>
	<i>Leśnictwo</i>		
1.	Kurowo gm. Baruchowo	43,95	Bagna
2.	Przyborowo gm. Kowal	4,01	bagna, pastwiska
3.	Kukawy gm. Włocławek	22,9	bagna, pastwiska
4.	Rybnica- Warząchewka	51,34	Łąki
5.	Brześć Kuj.- Pikutkowo Potok, Nowa Wieś	10,89	Bagna
6.	Poráže- Mikanowo, Wieniec Zalesie	30,99	Bagna
7.	Szpetal Górny- Witoszyn, Łęg, Fabianki	18,67	Bagna
8.	Brzezie- Brzezie	6,14	Bagna
9.	Dębice- Ludwinowo	3,51	Bagna
10.	Lipiny- Brzezie	6,69	Bagna
11.	Osięciny- Falborz	2,00	Bagna

W miejscowości Kłóbka gm. Lubień Kujawski budowany jest skansen. Zgromadzone tam już zostały zagrody bogatych chłopów z XVIII wieku z Ziemi Kujawsko-Dobrzyńskiej, kuźnia, wiatrak, karczma, trwają prace nad uruchomieniem młyna wodnego.

Pokrywa glebowa powiatu włocławskiego jest częścią pasa gleb związanego z klimatem umiarkowanie ciepłym. W przeważającej części ukształtowana została przy udziale wielogatunkowych lasów mieszanych. Dominują tu zdecydowanie gleby strefowe, więc takie które związane są z określonym typem warunków klimatyczno-roślinnych. Należą do nich gleby brunatnoziemne i bielicoziemne. Występują także gleby śródstrefowe jak czarne ziemie. Gleby brunatnoziemne reprezentowane są przez dwa typy gleb-gleby brunatne i gleby płowe. Gleby brunatne występują głównie na Wysoczyźnie Dobrzyńskiej w pasie między Włocławkiem a Dobrzyniem i na Wysoczyźnie Kujawskiej w okolicach Pojezierza Chodeckiego. Ukształtowały się one z zasobnych w składniki pokarmowe glin morenowych oraz utworów pyłowych. Charakterystyczny dla tych gleb jest poziom brunatnienia. Poziom

próchniczny wyraźnie odcina się od poziomu brunatnienia, dochodzi do 30 cm grubości i charakteryzuje się wyrównanymi właściwościami fizyko-chemicznymi.

Gleby płowe dominują w obrębie płaskiej Wysoczyzny Kujawskiej ciągnąc się szerokim pasem od Aleksandrowa Kujawskiego po Pojezierze Chodeckie. Ukształtowały się one z piasków gliniastych lub glin lekkich zalegających płytko na glinach średnich lub ciężkich. Charakterystyczne dla tych gleb jest przemieszczenie minerałów ilastych i węglowodanów w głąb profilu powodujące, że są one na ogół kwaśne. Poziom przemywania (A_3) ma barwę jasnopłową, od której pochodzi nazwa gleb. Poziom próchniczny ma grubość ok. 30 cm. Osadzenie iłu koloidowego w poziomie zalegania sprzyja okresowemu stagnowaniu wód opadowych.

Czarne ziemie są trzecim pod względem udziału typem gleb na Wysoczyźnie Kujawskiej. Występują głównie w pasie od Brześcia Kujawskiego i Radziejowa po Inowrocław. Noszą nazwę czarnych ziem kujawskich. Charakterystycznym dla nich jest poziom próchniczny barwy czarnej. Powstał on w wyniku akumulacji materii organicznej w warunkach dużego uwilgocenia poziomów powierzchniowych. Grubość jego dochodzi do 50 cm. Gleby bielicoziemne powstały z eolicznych luźnych lub słabogliniastych piasków. Są to głównie gleby leśne występujące w Kotlinie Włocławskiej.

Na terenie powiatu włocławskiego wg informacji GUS znajduje się ogółem 26 256 ha lasów, z tego lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa nad którymi nadzór sprawuje Starosta zajmują powierzchnię 2997 ha, co stanowi ok. 11% ogółu lasów. Wskaźnik lesistości dla powiatu włocławskiego wynosi 18%.

W lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa przeważają drzewostany młodszych klas wieku, klasa I (1 - 20 lat) i klasa II (21 - 40 lat). Zajmują one ok. 58% powierzchni leśnej. Drzewostanów starszych klas wieku III, IV i wyżej 27% a w tzw. wieku rębności jest niewiele ponad 15%. W drzewostanach gatunkiem panującym jest sosna pospolita, która zajmuje 82,3% powierzchni, olcha 9,1%, brzoza 4,3%, topole 1,5%, dąb, jesion, wiąz 2,4%, pozostałe gatunki 0,4%. Dominującymi typami siedliskowymi lasu są bór suchy, bór świeży i bór mieszany świeży, które zajmują 76% powierzchni wszystkich lasów. Największą lesistość posiadają gminy: Włocławek 49% i Baruchowo 37%, najmniejszą natomiast gminy: Choceń 1% i Izbica Kuj. 3% (tabela 1.3.).

Tabela 1.3.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych powiatu włocławskiego (2003 r.).

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa gminy</i>	<i>Powierzchnia ogółem</i> [ha]	<i>Lasy państwowe</i> [ha]	<i>Lasy niepaństwowe</i> [ha]	<i>Wskaźnik lesistości</i> [%]
1.	Baruchowo	3988	3631	357	37
2.	Brześć Kuj.	2742	2632	110	18
3.	Boniewo	383	310	73	5
4.	Chocień	193	144	49	1
5.	Chodecz	1103	833	270	9
6.	Fabianki	1558	1310	248	20
7.	Izbica Kuj.	442	377	65	3
8.	Kowal	2511	1852	659	22
9.	Lubanie	1425	1331	94	21
10.	Lubień Kuj.	733	528	278	5
11.	Lubraniec	562	465	97	4
12.	Włocławek	10786	10089	697	49

Głównymi surowcami mineralnymi powiatu są: sól kuchenna, węgiel brunatny, wapień i margle, żwir, piasek i pospółka.

W powiecie włocławskim udokumentowane złoża soli zalegają w okolicach Lubienia Kujawskiego na głębokości ok. 0,3 km i grubości do 1,8 km- obliczane są na 6 mld Mg oraz w Izbicy Kujawskiej na głębokości od 0,4 km w głąb i szacowane są na 1,5 mld Mg (nie posiadają jeszcze dokumentacji). Są to wsady solne-diapiry.

Obecność *wapieni i margli* stwierdzono na głębokości poniżej 0,4 km w okolicach Brześcia Kuj. Udokumentowane złoża węgla brunatnego występują w okolicach Brześcia Kujawskiego i Lubrańca. W rejestrach wymienia się także nieudokumentowane *złoża węgla brunatnego* w Kąkowej Woli gm. Brześć Kuj., Kłobi gm. Lubraniec i Łuba k/Włocławka. Pokłady węgla mają grubość 4,5 do 6,5 m i zalegają na głębokości 43 do 70 m . Obecnie węgla nie wydobywa się. W XIX wieku kopalnie istniały w Dobrzyniu nad Wisłą. Na początku XX wieku niewielkie ilości węgla brunatnego wydobywano w Łubie k/Włocławka.

Dla potrzeb lokalnych duże znaczenie mają kopaliny pospolite: kruszywo naturalne (piasek, żwiry, pospółka), kreda jeziorna, torfy i surowce ilaste.

Udokumentowane złoża kopaliny naturalnych jak żwir, piasek pospółka występują w dolinie Wisły - Skoki i Dąb Mały k/Włocławka, a piasków kwarcowych potrzebnych do produkcji silikatów, cegły wapienno - piaskowej w okolicy Lubaty gm. Baruchowo (jednak ze względu na położenie na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego) złoża piasków kwarcowych nie może obecnie być eksploatowane.

Kredy jeziorne wykorzystywane jako wapno nawozowe występują w Kaniewie gm. Boniewo. Warstwa kredy jeziornej o miąższości 1-6 m znajduje się pod przykryciem 0,5-2,0 m torfu.

Poszukiwane do produkcji cegły, klinkierów i dachówki *ity zastoiskowe* znajdują się w okolicach Kowala - 2 mln m³ i Pikutkowa – Smólska -10 mln m³. Nie są eksploatowane. Gdy na terenie powiatu działały cegielnie to były eksploatowane niewielkie złoża będące w ich pobliżu: Falbanka k/Włocławka, Rumaki k/Brzeźcia Kuj. i Gole gm. Lubień Kuj .

Torf natomiast wydobywany jest w Wieńcu gm. Brzeź Kuj. dla celów leczniczych. Zasoby borowiny występują tam w obrębie rozległego torfowiska niskiego i szacowane są na 150 tys. m³, a zapotrzebowanie roczne uzdrowiska nie przekracza 300 m³. Wszystkie kopaliny wydobywane są ze złóż metodą odkrywkową.

Bardzo cennym zasobem naturalnym powiatu są *wody mineralne* o mineralizacji ogólnej ponad 1g/litr. Są to solanki i wody siarczanowe związane z formacją solonośną. Niektóre z nich mają podwyższoną temperaturę (cieplice). Właściwości lecznicze tych wód wykorzystywane są w uzdrowisku Wieniec Zdrój. Zasoby eksploatacyjne wód leczniczych wynoszą 27 m³/h. Występują na głębokości 130 m. Również w okolicach Lubrańca oraz Rzadkiej Woli i Kąkowej Woli gm. Brzeź Kuj. natrafiono na głębokości 300-400 m w warstwach jurajskich na solanki typu chlorkowego mające na wypływie temperaturę 20⁰C.

Powiat włocławski niemal w całości położony jest w dorzeczu Wisły. Tylko niewielka jego południowo-zachodnia część należy do dorzecza Odry poprzez rzekę Noteć biorącą swój początek ze zlewni Jeziora Przeddeckiego skąd poprzez jeziora Modzerowskie i Długie wody swoje kieruje do jeziora Gopło.

Wisła w granicach naszego województwa ma długość 205,3 km, z czego 72 km przypada na obszar objęty kontrolą przez Delegaturę we Włocławku. Rzeka stanowi północną granicę powiatu włocławskiego.

Przez teren powiatu włocławskiego przepływają następujące rzeki:

- § Chodeczka, o długości 33,5 km, całkowitej powierzchni zlewni 207,2 km²,
- § Zgłowiączka, o długości 39,1 km,
- § Lubieńka, o długości 42,5 km, całkowitej powierzchni dorzecza 499,4 km²,
- § Rakutówka, o długości 37,4 km,
- § Ruda, o długości 8,5 km,
- § Zuzanka, o długości 17,8 km.

Na terenie powiatu znajduje się 39 jezior o powierzchni większej niż 3 ha (tabela 1.4).

Tabela 1.4.

Jeziora powiatu włocławskiego powyżej 3 ha.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa jeziora</i>	<i>Zlewnia rzeki</i>	<i>Powierzchnia</i> [ha]	<i>Objętość</i> [tys.m ³]	<i>Głębokość</i> max. [m]
1.	Borzymowskie	Chodeczka- Zgłowiączka	175,0	7 358	10,5
2.	Brzóska	Ruda-Wisła	3,1	18,0	1,3
3.	Chełmica	Chełmiczanka- Wisła	84,4	1550,0	4,0
4.	Chodeckie	Chodeczka- Zgłowiączka	40,3	2227,3	20,05
5.	Czarne	Wisła	4,8	160,1	4,9
6.	Czarne Baruchowo	Rakutówka- Lubieńka	6,7		
7.	Grójec Boniewo	Chodeczka- Zgłowiączka	27,9		
8.	Głuszyńskie	Zgłowiączka- Wisła	608,5	56002,9	36,5
9.	Goreń	Rakutówka- Lubieńka	55,3	1693,3	6,5
10.	Gościąż	Ruda- Wisła	45,5	2073	23,6
11.	Kaczawka	Lubieńka- Zgłowiączka	6,4		
12.	Kraśnia	Noteć Warta	46,0		
13.	Kępka	Lubieńka- Zgłowiączka	19,8		
14.	Kromszewickie	Chodeczka- Zgłowiączka	89,2	7693,3	16,7
15.	Krukowskie	Chodeczka- Zgłowiączka	42,6	1406,7	5,6
16.	Krzewent	Rakutówka- Lubieńka	38,1	1674,0	7,6
17.	Lubiechowskie	Rakutówka- Lubieńka	16,8	459	4,0
18.	Lubieńskie	Lubieńka- Zgłowiączka	15,1	555,5	7,6

19.	Lubienieckie	Chodeczka- Zgłowiączka	89,0	3494,7	12,7
20.	Łąkie	Zuzanka- Wisła	6,5	160,0	6,0
21.	Łuba	Zgłowiączka- Wisła	11,5	171,9	2,6
22.	Łukowskie	Chodeczka- Zgłowiączka	62,2		
23.	Mielec	Ruda- Wisła	3,0		
24.	Modzerowskie	Noteć- Warta	231,7	7729,4	3,3
25.	Radoszyn	Zuzanka- Wisła	31,1	1456	10,9
26.	Rakutowskie	Rakutówka- Lubieńka	300,0	3228,5	2,8
27.	Ruda	Ruda- Wisła	3,0		
28.	Rybnica	Zuzanka- Ruda	7,6	173	4,6
29.	Skoki	Zuzanka- Ruda	24,9		
30.	Skrzynki	Rakutówka- Lubieńka	26,8	1542	10,5
31.	Szczytnowskie	Chodeczka- Zgłowiączka	67,7	6226	18,8
32.	Szczutkowskie	Lubieńka- Zgłowiączka	9,0		
33.	Telążna	Zuzanka- Wisła	23,8	235	2,0
34.	Widuń	Zuzanka- Ruda	13,8	184	3,6
35.	Wierzchom	Ruda- Wisła	15,3	131	1,7
36.	Wikaryjskie	Zuzanka- Wisła	50,8	1529,8	10,5
37.	Wójtowskie Duże	Zuzanka- Wisła	20,6	633	8,0
38.	Wójtowskie Małe	Zuzanka- Wisła	9,2	356	8,5
39.	Wólka Komorowska	Noteć- Warta	29,3		

Nad szeregiem jezior usytuowane są ośrodki wypoczynkowo-rekreacyjne i budowane oraz domki letniskowe.

Cenny przyrodniczo jest Zbiornik Włocławki powstał on w 1970 roku w wyniku przegrodzenia Wisły na 675 km biegu rzeki. Wybudowany został jako pierwszy i dotychczas jedyny z projektowanej Kaskady Dolnej Wisły. Pełni funkcje energetyczne, retencyjne i rekreacyjne. Jest to największy pod względem powierzchni i drugi, co do objętości zbiornik w Polsce. To typowo nizinny, wąski a długi zbiornik o mało urozmaiconych brzegach. Jego szerokość waha się od 500 do 2500 m. Rozlewiska stanowią tylko ok. 14% powierzchni zbiornika i rozmieszczone są wzdłuż niskiego, lewego brzegu, w środkowej i dolnej jego

części. Prawy brzeg na odcinku Włocławek-Płock jest wysoko wyniesiony ponad poziom zbiornika. Krawędź skarpy wznosi się 30-40 m ponad wodę. Lewy brzeg jest zupełnie odmiennie uformowany. Na całej długości zbiornika tereny leżące przy nim znajdują się w depresji w stosunku do zwierciadła wody lub wyniesione są na wysokość zaledwie kilku metrów i stanowią tzw. niski teras zalewowy. Zapory boczne o łącznej długości 18 km, zbudowane są w celu skoncentrowania zbiornika na szerokości terasu zalewowego i ochrony przed podtopieniem 6 tys. ha terenów rolniczych leżących wzdłuż lewego brzegu. Całkowita wymiana wody przy średnim przepływie trwa 4,5 doby, natomiast 6,5 w latach suchych.

Tereny wzdłuż prawego brzegu prawie w całości stanowią grunty rolne. Niewielki obszar leśny zlokalizowany jest poniżej Płocka. Na tym terenie zorganizowano Brudzeński Park Krajobrazowy. Lewy brzeg prawie na całej długości pomiędzy Włocławkiem a Płockiem zajmują lasy sosnowe. Powstał tu Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy.

Zbiornik oprócz Wisły zasilany jest przez szereg małych cieków: Skrwę Lewą i Skrwę Prawą, Brzeźnicę, Chełmiczanę, Zuzankę, Święty Strumień, Kamieniczkę i Rudę.

Na terenie powiatu występują także wody podziemne o charakterze użytkowym. Wody ujmowane do eksploatacji pochodzą z utworów: *czwartorzędowych, trzeciorzędowych, kredowych i jurajskich*.

Warunki klimatyczne w powiecie są korzystne. Średnia roczna temperatura wynosi 8,1 °C, lata 14,1 °C, zimy 1,6 °C. Okres wegetacji ma 217 dni. Terminalna zima trwa 75 dni, a lato 89 dni. Obserwuje się powolne, ale jeszcze nie udokumentowane, ocieplenie klimatu. Ilość opadów waha się w granicach 500 mm na rok, chociaż w okolicach Brzeźcia Kuj. notuje się od kilku lat 433 mm na rok. Ważnym elementem klimatu jest zachmurzenie. Średnio miesięczne zachmurzenie w cyklu rocznym jest w miesiącu czerwcu najmniejsze, największe w listopadzie i grudniu.

Średnio roczna liczba dni pogodnych wynosi 52, pochmurnych 138. Średnie dzienne nasłonecznienie waha się od 0,8 godz. w grudniu do 7,4 godz. w czerwcu.

Wiatry na obszarze powiatu najczęściej występują z kierunku zachodniego - 20%, południowo-zachodniego - 14% i północno zachodniego-11%. Stanowią one 45% wszystkich wiatrów.

1.3. Turystyka i rekreacja.

Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz kulturowe powiatu przyczyniły się do rozwoju różnych form wypoczynku.

Powiat włocławski położony w centrum Polski, który swoim zasięgiem obejmuje urzekającą dolinę Wisły, część Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego oraz szereg miejsc chronionych statusem rezerwatu, niewielkie jeziora wśród lasów, a także malownicze przyrodniczo i krajobrazowo obszary Pojezierza Chodeckiego. Największe kompleksy lasów położone są w gminach: Baruchowo, Kowal i Włocławek, a nad jeziorem Rakutowskim znajduje się rezerwat wodny „Olszyny Rakutowskie”. W pobliżu jeziora Gościąż rezerwat ptaków „Jazy” i rezerwat „Wójtowski Grąd”. W sumie na tych terenach jest 9 miejsc objętych ochroną rezerwatową.

Przygotowano szereg szlaków turystycznych dla piechurów np. „Przez Kujawy” wiodący m.in. przez Włocławek - Brześć Kujawski - Płowce - Radziejów jak również „Szlak Bitwy pod Płowcami”, szlaki piesze po Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym, na terenie miasta i gminy Izbica Kujawska. Wyznaczono kilka szlaków rowerowych np. Przez Kujawy i Ziemię Dobrzyńską czy Szlak Południowy wiodący przez Włocławek, Kowal, Kłóbkę, Chodecz, Choceń, Śmiłowice, Kruszynek do Włocławka. Można też skorzystać ze szlaków samochodowych np. „Szlak Powstania Styczniowego na Kujawach”. Pozostaje jeszcze wspomnieć o szlaku kajakowym dla wodniaków „Szlak Zgłowiączki”.

Ponadto na obszarze powiatu włocławskiego wydzielono w oparciu o walory środowiska przyrodniczego:

▼ *dwa rejonu wypoczynkowo-krajoznawcze:*

§ Włocławski - podstawą wydzielenia rejonu jest zwarty kompleks leśny I i II kat. przydatności turystycznej, stanowiący bazę wypoczynku codziennego i świątecznego. W skład rejonu wchodzi Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy wraz z następującymi rezerwatami:

- ornitologiczne: „Jezioro Rakutowskie”, „Jazy”,
- florystyczne: „Olszyny Rakutowskie”, „Wójtowski Grąd”.

W bezpośrednim sąsiedztwie rejonu w miejscowości Kulin znajduje się rezerwat florystyczny „Kulin” o unikalnej roślinności stepowej, nie spotykanej w krajobrazie nizinnym. Rezerwat jest zamknięty dla ruchu turystycznego.

Istnieją duże możliwości wykorzystania Zbiornika Wiślanego dla sportów motorowodnych, żeglarstwa, wędkarstwa itp.

§ Chodecki - rejon ten to przede wszystkim rynną jezior Chodeckich oraz jeziora Borzymowskie i Krukowskie. Kompleksy leśne występują tu jedynie w sąsiedztwie jeziora Chodeckiego. Wodne połączenie tych jezior stwarza możliwości wędrówek kajakowych.

▼ **rejon wypoczynkowy:**

§ Modzerowski - rejon wypoczynkowy, którego podstawowym walorem jest Jezioro Modzerowskie z Długim. W skład rejonu wchodzi strefa chronionego krajobrazu „Jezioro Modzerowskie”. W części środkowej na brzegu wschodnim i zachodnim występują zwarte kompleksy leśne.

▼ **rejon uzdrowisko-wypoczynkowy:**

§ Uzdrowisko Wieniec Zdrój bazuje na wodach mineralnych siarczanowych. Dużym zapleczem wypoczynkowym jest zwarty kompleks leśny ciągnący się wzdłuż pradoliny rzeki Wisły bogaty w zasoby runa leśnego.

Jedną z wielu atrakcji powiatu jest Aeroklub Włocławski. Położenie aeroklubu (obok planowanej autostrady A1) gwarantuje szybki jego rozwój.

Na terenie powiatu powstaje coraz więcej gospodarstw agroturystycznych. Ze względu na duże walory rekreacyjne gmin powiatu włocławskiego gospodarstwa agroturystyczne powinny stać się alternatywnym źródłem przychodów ludności zajmującej się rolnictwem szczególnie na terenie gmin bogatych w wody powierzchniowe i lasy.

Turyści mają do dyspozycji bogatą bazę noclegową - 1351 miejsc noclegowych. W ofercie są także liczne pola namiotowe, campingi i miejsca biwakowe.

1.4. Zagospodarowanie przestrzenne.

1.4.1. Infrastruktura techniczna:

□ *infrastruktura energetyczna:*

Obszar powiatu obsługiwany jest przez Zakład Energetyczny Toruń S.A. W powiecie Włocławskim znajduje się 5,9 tys. odbiorców energii elektrycznej. Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca wynosi 615,5 kWh, natomiast na jednego odbiorcę 1830,5 kWh².

² dane na 31 grudnia 2002r.

α sieć gazowa:

W dniu 31 grudnia 2002 całkowita długość sieci gazowej na terenie powiatu wynosiła 70,6 km. Przy jednoczesnym funkcjonowaniu 781 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych. W tym samym okresie odnotowano 468 odbiorców gazu z sieci. Zużycie gazu z sieci na jednego odbiorcę wynosiło 1348,7 m³.

Przez teren powiatu przebiegają też liczne sieci transportu specjalnego. Należą do nich ropociągi, gazociągi i linie energetyczne wysokich napięć. Przez gminy Lubień Kujawski, Chodecz, Boniewo, Izbica Kujawska przechodzi ropociąg. Przez gminy powiatu przechodzi system przesyłowy gazociągów wysokoprężnych (Płock - Włocławek, Włocławek - Gdańsk, Gustorzyn - Mogilno, Gustorzyn - Gostynin, Gustorzyn - Gdańsk). oraz gazociąg tranzytowy Jamał-Europa (przez gminę Fabianki i Lubanie). Wykonano spięcie tego gazociągu z krajowym w węźle rozdzielczym Gustorzyn.

Docelowo podaż gazu na rynek krajowy planowana jest na 10 mld m³/rok. W gminie Lubanie eksploatowana jest Tłocznia Gazu „GĄBINEK”. Przedsięwzięcie to stworzyło techniczną możliwość wykorzystania odpadowego ciepła spalin wylotowych z turbin gazowych napędzających sprężarki w tłoczni do produkcji energii elektrycznej i ciepła. Wstępnie określona moc elektryczna wynosi 25-31 MW, cieplna ok. 68 MWt co teoretycznie wystarczyłoby na ogrzanie dzielnicy Zazamcze we Włocławku.

Głównym punktem zasilania w gaz dla powiatu włocławskiego jest węzeł Gustorzyn.

α telekomunikacja:

Na terenie powiatu usytuowane są stacje bazowe telefonii komórkowej, (dla których starosta włocławski i wojewoda Kujawsko – Pomorski wydali decyzje zezwalające na emisję pól elektromagnetycznych) Plus GSM na terenie gminy Choceń oraz Lubień Kujawski, POLKOMTEL Plus GSM na terenie gminy Izbica Kujawska, Lubraniec, CENTERTEL gmina Chodecz, Lubraniec oraz Miasto Kowal.

poczta

Na terenie powiatu włocławskiego ziemskiego zlokalizowanych jest 21 urzędów pocztowych w tym 5 stanowią agencje pocztowe.

α sieć drogowa

Sieć drogową powiatu włocławskiego stanowią drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Drogi krajowe i wojewódzkie tworzą zasadniczy szkielet infrastruktury drogowej na terenie powiatu.

Drogi krajowe:

Przez teren powiatu włocławskiego przebiegają ciągi trzech dróg krajowych:

- droga krajowa nr 1 (Gdańsk – Świecie – Toruń – Łódź – Katowice – Cieszyn) o zasięgu międzynarodowym, łącząca północ i południe Polski, przebiega przez teren gmin: Lubanie, Włocławek, Kowal, Lubień Kujawski (obok niej planowana jest budowa autostrady A-1),
- droga krajowa nr 62 (Strzelno – Radziejów – Włocławek – Płock – Nowy Dwór Mazowiecki – Siemiatycze) przecinająca tereny gmin Brześć Kujawski i Włocławek,
- droga krajowa nr 67 (Włocławek – Lipno) z przeprawą mostową (tama) przez rzekę Wisłę, przebiegająca przez teren gminy Fabianki.

Całkowita długość dróg krajowych na terenie naszego powiatu wynosi 87,4 km.

Drogi wojewódzkie:

Całkowita długość dróg wojewódzkich wynosi 133,2 km. Przez teren powiatu przebiegają poniżej wymienione ciągi dróg wojewódzkich:

- nr 252 Inowrocław – Włocławek, przebiega przez teren gminy Brześć Kuj.
- nr 265 Brześć Kuj. – Gostynin, przebiega przez teren gmin: Brześć Kujawski, Włocławek, Kowal, Baruchowo, Miasto Kowal,
- nr 268 Brzeziny – Brześć Kuj., przebiega przez teren gminy Brześć Kujawski,
- nr 269 Szczerkowo – Kowal, przebiega przez teren gmin: Izbica Kujawska, Chodecz, Choceń, Kowal, Miasto Kowal,
- nr 270 Włocławek – Koło, przebiega przez teren gmin: Brześć Kujawski, Lubraniec, Izbica Kujawska,
- nr 301 Lubanie – Osiecin, przebiega przez teren gminy Lubanie,
- nr 562 Szpetal Górny – Płock, przebiega przez teren gminy Fabianki.

Drogi powiatowe.

Obsługę komunikacyjną powiatu włocławskiego zapewnia pięćdziesiąt sześć dróg powiatowych o łącznej długości 397,2 km (tabela 1.5.).

Tabela 1.5.

Drogi powiatowe w km na terenach poszczególnych gminy wg danych z 2003 r.

Lp.	Gmina	Ogółem	Drogi o nawierzchni twardej	Drogi o nawierzchni gruntowej ulepszonej	Drogi o nawierzchni gruntowej nieulepszonej
1.	Kowal miasto	2,7	2,7	-	-
2.	Baruchowo	16,8	16,8	-	-
3.	Boniewo	29,7	29,7	-	-
4.	Brześć Kujawski	31,0	30,2	0,8	-
5.	Choceń	41,3	41,3	-	-
6.	Chodecz	44,1	44,0	-	-
7.	Fabianki	17,8	13,9	-	3,9
8.	Izbica Kujawska	34,3	27,2	7,1	-
9.	Kowal	26,2	22,7	3,5	-
10.	Lubień Kujawski	42,3	42,3	-	-
11.	Lubanie	26,9	26,3	0,6	-
12.	Lubraniec	61,2	60,0	1,1	-
13.	Włocławek	22,9	21,4	1,4	-
	Razem: powiat	397,2	378,5	14,5	3,9

Źródło: dane z Powiatowego Zarządu Dróg we Włocławku.

Drogi gminne:

Drogi gminne o łącznej długości przekraczającej 1.200 km są w większości o nawierzchni gruntowej.

Największe natężenie ruchu pojazdów notowane jest na drogach krajowych i według ostatniego pomiaru, SDR (średni dobowy ruch) wynosi 9,8 tys. poj./dobę na drodze międzynarodowej (nr 1) i 5,7 tys./dobę na pozostałych drogach krajowych. Na drogach wojewódzkich 1,6 tys. poj./dobę, a na sieci dróg powiatowych o nawierzchni twardej 911 poj./dobę (pomiaru ruchu dokonano w 2000 roku i należy przypuszczać, że jest to obecnie średniodobowe natężenie ruchu pojazdów).

□ infrastruktura komunikacyjna

W powiecie zarejestrowanych jest 48 305 pojazdów w tym 7 844 ciągników rolniczych³ (tabela 1.6.).

³ stan na 25 lutego 2004r.

Tabela 1.6.

Samochody osobowe	20 768
Samochody ciężarowe	2715
Autobusy	59
Ciągniki rolnicze	7844
Ciągniki samochodowe	121
Naczepy	110
Przyczepy	2357
Motorowery	2362
Motocykle	3419
inne	8550

Na terenie powiatu usytuowanych jest wiele stacji benzynowych (tabela 1.7.). Najwięcej znajduje się na terenie Miasta i Gminy Brześć Kujawski – 5, na terenie Gminy i Miasta Izbica Kujawska – 4 tyle samo na obszarze Gminy i Miasta Lubraniec.

Tabela 1.7.

Wykaz stacji paliw na terenie powiatu włocławskiego.

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa – Właściciel</i>	<i>Adres stacji paliw</i>	<i>Uwagi</i>
1.	PHU „MARES” – Sp. o.o. Włocławek	Baruchowo; 87-821 Baruchowo	Gaz
2.	PW „ZBIG” Elżbieta Słabęcka Wieniec 8; 87-880 Brześć Kujawski	Wieniec; 87-880 Brześć Kujawski	
3.	GS Samopomoc Chłopska	Boniewo; 87-851 Boniewo	
4.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec Kazimierz Mańkowski	Pikutkowo; 87-880 Brześć Kujawski	Gaz
5.	PPHU „Feliks” S.C.	Stary Brześć; 87-880 Brześć Kujawski	
6.	Stacja Paliw – Tadeusz Mierzejewski	Brześć Kuj. – Cukrownia; 87-880 Brześć Kujawski	
7.	PPHU „Feliks” S.C.	Wieniec; 87-880 Brześć Kujawski	
8.	PHU „Szychulski”	Chocień; 87-850 Chocień	
9.	PHU „MARES” Sp. o.o. Włocławek	Czerniewice 87-850 Chocień	
10.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	Chodecz; 87-860 Chodecz	
11.	PPHU „JAWORSKI” Sp. o.o. Szpetal Górny; 87-811 Fabianki	Szpetal Górny; 87-11 Fabianki	
12.	PHU „MARES” Sp. o.o. – Włocławek	Fabianki; 87-811 Fabianki	Gaz
13.	Zieliński Jan S.C.	Augustynowo	
14.	Wrzesińska Małgorzata	Izbica Kuj.; 87-865 Izbica Kujawska	
15.	Stacja Paliw Władysław Stefaniak; 87-820 Kowal	Przydatki Gołaszewskie, 87-820 Kowal	Gaz

16.	PHU – Maciej Michalski, ul. Kościuszki 37/18; 09-500 Gostynin	Dziardonice, 87-820 Kowal	Gaz
17.	Hurtownia Olejów i Paliw „OLKOP” – Gabriel Kropkowski, Frydrychowo; 87-410 Kowalewo Pomorskie	Kowal, ul Wojska Polskiego, 87-820 Kowal	Gaz
18.	Hurtownia Olejów i Paliw „OLKOP” – Gabriel Kropkowski, Frydrychowo; 87-840 Kowalewo Pomorskie	Unisławice , 87-820 Kowal	Gaz
19.	PKN „ORLEN” S.A. 86-060 Nowa Wieś Wielka	SP 186 Lubień Kuj.; 87-840 Lubień Kujawski SP 1076 Mikanowo 87-832 Lubanie SP 1160 Izbica Kujawska 87-865 Izbica Kujawska	Gaz
20.	„PROWAN” sp. z o.o.	87-840 Lubień Kujawski	Gaz
21.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	87-890 Lubraniec	
22.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	87-890 Lubraniec	
23.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	87-890 Lubraniec	Gaz
24.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	Boniewo, 87-851 Boniewo	
25.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	87-865 Izbica Kuj.	
26.	PPHU „PETROMAN” – Lubraniec	Kłobia; 87-890 Lubraniec	
27.	PPU „Welt”	Nowa Wieś, 87-800 Wł-ek	
28.	ZHUP „Ejlor”	Kruszyn; 87-800 Wł-ek	
29.	Stacja Paliw	Dąb Polski; 87-800 Wł-ek	

α *linie kolejowe i inne środki transportu:*

Przez gminy Lubień Kuj., Kowal, Choceń, Włocławek i Lubanie przechodzi linia kolejowa Warszawa - Kutno - Włocławek - Toruń - Gdańsk.

Połączenia autobusowe obsługiwane są przez PKS oraz prywatnych przewoźników.

α *sieć wodociągowa*

Powiat Włocławski posiada 1734,9 km sieci wodociągowej⁴ rozdzielczej bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca wynosi 30,3 m³. Ludność w miastach korzystająca z sieci wodociągowej stanowi 96,2% ludności miast (tabela 1.8.).

Większość zasobów wód podziemnych na terenie powiatu nadaje się do bezpośredniego wykorzystania na cele gospodarcze, a na cele konsumpcyjne po zastosowaniu prostych metod uzdatniania, polegających na usuwaniu naturalnych pierwiastków, jakimi są żelazo i mangan. Na podstawie badań stwierdzono, że większość stanowią wody średniej jakości. Taki stan wód podziemnych wynika głównie z naturalnych uwarunkowań, a wskaźnikami rzutującymi na obniżenie jakości są przede wszystkim związki żelaza i manganu. Większą uwagę należy

⁴ dane na 31 grudnia 2002r.

zwrócić na zbyt wysokie, nie odpowiadające klasyfikacji stężenie azotu azotynowego, azotanowego, amonowego, potasu oraz wodorowęglanów. Powodem ich pojawienia się są czynniki antropogeniczne.

Tabela 1.8.

Eksploatacja wód podziemnych (w/g danych uzyskanych z GUS 2002 r.).

Lp.	Gmina	Sieć wodociągowa		Ilość ujęć /studni	Moc przerobowa SUW* [m ³ /dobę]	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
		w km	ludność w m-ch korzyst. z sieci w % ogółu ludności miast			[w dam ³]	na 1 mieszkańca w m ³
1.	Kowal m.	19,2	50,8	1/3	480	123	36,3
2.	Baruchowo	80,4	x	2/5	520	81	23,3
3.	Boniewo	116,0	x	2/2	240	71	18,9
4.	Brześć Kuj. miasto wieś	157,2 27,9 129,3	85,1 85,1	4/11	4656	360,1 199,8 160,3	31,6 42,7 23,8
5.	Choceń	192,2	x	5/11	3180	653,8	80,6
6.	Chodecz miasto wieś	131,8 8,0 123,8	70,0	2/5	840	118,1 63,0 55,1	17,7 33,4 11,5
7.	Fabianki	160,7	90	1/3	2880	244,9	30,4
8.	Izbica Kuj. miasto wieś	148,6 13,3 135,3	65,4	2/4	890	132,6 66,9 65,7	16,5 24,8 12,4
9.	Kowal gm.	136,7	100	3/6	2100	98,6	22,7
10.	Lubanie	114,2	100	1/3	2640	214,0	45,1
11.	Lubień Kuj. miasto wieś	101,3 5,2 96,1	43	2/6	1880	259,7 127,9 131,8	32,0 93,6 19,6
12.	Lubraniec miasto wieś	225,8 7,6 218,2	78	3/9	3900	246,3 99,9 146,4	23,1 30,6 19,8
13.	Włocławek	128,5	96	2/6	2480	122,5	20,7
1712,6					26 246	2725,6	31,4

* SUW - stacje uzdatniania wody

Zużycie wody na potrzeby przemysłu wyniosło w 2002r. 154 dam³

q kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Tabela 1.9.

Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu (stan na 31.12.2001r. – rocznik statystyczny).

Lp.	Gmina	Sieć kanalizacyjna w km	Ludność w miastach korzystająca z sieci kan. w % ogółu ludności miast	Połączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych
1.	Baruchowo	8,1	x	136
2.	Boniewo	-	x	-
3.	Brześć Kuj.	8,6	32,2	163
	miasto	4,2	32,2	138
	wieś	4,4		25
4.	Choceń	1,4	x	11
5.	Chodecz	14	65	334
	miasto	11,9	65	321
	wieś	2,1		13
6.	Fabianki	6,4	x	102
7.	Izbica Kuj.	3,1	8,2	63
	miasto	3,1	8,2	63
	wieś	-		-
8.	Kowal m.	13,9	33,5	437
9.	Kowal gm.	10,2	x	119
10.	Lubanie	7,6	x	194
11.	Lubraniec	16,3	42,9	290
	miasto	15,9	42,9	286
	wieś	0,4		4
12.	Lubień Kuj.	8,4	48,8	278
	miasto	7,1	48,8	274
	wieś	1,3		4
13.	Włocławek	7,6	x	118
RAZEM:		112,8	35,6	2245

W powiecie włocławskim wg danych GUS (stan na 31.12.2001r.) z ogólnej ilości wytworzonych w 2001 roku ścieków komunalnych 753 000 m³ (753 dam³), oczyszczeniu biologicznemu poddano 468 000 m³ (468 dam³) tj. 62%. Pozostałe 285 000 m³ (285 dam³) ścieków komunalnych wprowadzono do środowiska bez oczyszczenia.

To samo źródło podaje, że zakłady z powiatu włocławskiego w 2001 roku wyprodukowały 191000 m³ (191 dam³) ścieków. Z tej ilości bezpośrednio do wód lub do ziemi odprowadzono 133 000 m³ (133 dam³) ścieków, pozostałą ilość 58000 m³ (58 dam³) do kanalizacji komunalnej. Ze ścieków odprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi, ścieki wymagające oczyszczania to 76 000 m³ (76 dam³), tj. 53 %, w tym wymagające oczyszczania chemicznego 16 000 m³ (16 dam³) i oczyszczania biologicznego 60 000 m³ (60 dam³).

Tabela 1.10.

Komunalne mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu włocławskiego (w/g stanu na koniec 2003 r.).

Lp	Gmina Miejscowość	Typ oczyszczalni	Przepustowość		Sposób zagospodarowania osadów ściekowych
			projektowa [m ³ /dobę]	wykorz. [m ³ /d]	
1.	Gmina Baruchowo m. Baruchowo m. Świątkowice m. Baruchowo m. Klótno m. Boża Wola m. Okna m. Goreń Duży m. Grodno	- mechaniczno - biologiczna typ OSA-2 - 62 sztuki - oczyszczalnie przydomowe 9 sztuk 21 sztuk 6 sztuk 7 sztuk 14 sztuk 4 sztuki	100 69	60/80 69	poletka osadowe - rolnicze wykorzystanie
2.	Gmina Boniewo	brak oczyszczalni	-	-	-
3.	M i G Brześć Kujawski 1. Stary Brześć ZUK 2. Brzezcie ZUK	- mech-biolog. - mech-biol. typ BIOCLERE	750 138	361/520 rozwuch IV/2003	odwodnienie mechaniczne typu DRAIMAD - składowanie
4.	Gmina Chocień	brak oczyszczalni	-	-	-
5.	M i G Chodecz 1. Mielno ZUK Chodecz	mech-biolog. SBR	485	360	poletka osadowe - składowanie
6.	Gm. Fabianki: 1 Szpetal Górny 2. Fabianki	mechaniczno- biologiczna typ - BIOCLERE mechaniczno- biologiczna reaktor biologiczny	60 174	100 78	dowóz na prasę filtracyjną oczyszczalni w Fabiankach prasa filtracyjna, higienizacja – rolnicze, przyrodnicze zagospodarowanie
7.	M i G Izbica Kuj. 1.MZWIK	mech-biolog. BIOBLOK -200	220	121	poletka osadowe - do rekultywacji
8.	Miasto Kowal	Mech-biolog. OSA-3/300	300	240	poletka osadowe - składowanie

9.	Gmina Kowal 1. m. Rakutowo m. Rakutówek 2. Golaszewo 3. Oczyszczalnie przydomowe	mech-biolog. mech-biol. typ BIOCLERE 21 sztuk - oczyszczalnie przydomowe	80 120 23	60 rozruch IV/2003 23	poletka osadowe składowanie odwodnienie mechaniczne typu DRAIMAD
10.	Gmina Lubanie 1. Kucierz	mechaniczno-biologiczna	245	160/200	odwodnienie mechaniczne typu DRAIMAD - składowanie
11.	M i G. Lubień Kuj.	OSA-3	185	60	poletka osadowe
12.	M i G Lubraniec - Oczyszczalnia ZUK Lubraniec - Oczyszczalnia Żydowo - Oczyszczalnia Kazanie - Oczyszczalnia Redecz Kalny	mech-biol. BOS-500 mech-biol. do likwidacji kwiecień 2003 do likwidacji kwiecień 2003	320 35	260/280 rozruch IV/2003	odwodnienie mechaniczne typu DRAIMAD - składowanie dowóz na DRAIMAD w Lubrańcu
13.	Gmina Włocławek -Modzerowo -Smólnik -Osiedle Mieszkaniowe Świętosław -oczyszczalnie przydomowe	typ BIOCLERE mech-biol. rów cyrkulacyjny - 81 sztuk oczyszczali przydomowych	9 6 30 101	3,5 2,5 30 101	- składowanie - składowanie - rolnicze

α gospodarka odpadami

Szczegółowe informacje na temat gospodarki odpadami zawarte są w Planie Gospodarki Odpadami Powiatu Włocławskiego na lata 2004 – 2011.

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter i skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są:

1. gospodarstwa domowe
2. obiekty infrastruktury takie jak: handel, usługi i rzemiosło, szkolnictwo, obiekty turystyczne, targowiska, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej.

W powiecie włocławskim w 2002 r. w gospodarstwach domowych wytworzono 8672 Mg odpadów komunalnych (tabela 1.11.).

Tabela 1.11.

Ilość wytworzonych odpadów w 2002 r. w gospodarstwach domowych wg gmin powiatu włocławskiego.

<i>Lp.</i>	<i>Gmina</i>	<i>Ilość wytwarzanych odpadów [Mg/rok]</i>
1.	Kowal miasto	343
2.	Brześć Kujawski	1143
3.	Chodecz	668
4.	Izbica Kujawska	806
5.	Lubień Kujawski	814
6.	Lubraniec	1064
7.	Baruchowo	347
8.	Boniewo	376
9.	Choceń	809
10	Fabianki	810
11.	Kowal gmina	432
12.	Lubanie	473
13.	Włocławek	587
RAZEM:		8672

Na podstawie informacji gromadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska stwierdza się, że na terenie powiatu włocławskiego w skali roku deponowanych jest na 11 składowiskach odpadów około 38,0 tys. Mg odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców powiatu oraz mieszkańców miasta Włocławek, które przywożone są na teren powiatu włocławskiego i trafiają do Regionalnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnaczu, gdzie poddawane są procesowi segregacji, kompostowania i składowania.

Na koniec 2002 roku nagromadzenie odpadów na składowiskach wynosiło łącznie prawie 204,0 tys. Mg (tabela 1.12.).

Tabela 1.12.

Wykaz składowisk odpadów komunalnych.

(w/g Informacji o stanie środowiska powiatu włocławskiego –WIOŚ Delegatura we Włocławku z 2003 roku).

Lp.	Miejsce lokalizacji	Gmina	Pojemność składowiska	Przychód w 2002 r.	Ilość nagromadzonych odpadów		Wypełnienie
			[m ³]	[Mg]	[Mg]	[m ³]	[%]
1.	Kurowo Kolonia	Baruchowo	16000	51	504	1151	7
2.	Machnacz	Brześć Kuj.	390936	20169	91376	109651	28
3.	Stary Brześć	Brześć Kuj.	60000	5044	46618	57983	97
4.	Niemojewo	Choceń	25000	1665	7597	9900	40
5.	Mielno	Chodecz	73612	731	9495	22673	31
6.	Wilczeniec Fabiański	Fabianki	22800	4500	9577	11300	50
7.	Naczachowo	Izbica Kuj.	28190	495	7092	15621	55
8.	Przydatki Gołaszewkie	Kowal	18151	1059	10561	15087	83
9.	Kucierz	Lubanie	75000	340	1402	2336	3
10.	Narty	Lubień Kuj.	39000	142	6758	15068	39
11.	Agnieszkowo	Lubraniec	16384	1842	12885	16281	65
Razem:				36 038	203 865	277 051	

Odpady przemysłowe

Na odpady z przemysłu składają się odpady z procesów produkcyjnych prowadzonych w zakładach tzw. odpady technologiczne oraz odpady komunalne, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2002 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska objął monitoringiem wszystkie odpady powstające w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej przez dużych i średnich przedsiębiorców. Na terenie powiatu włocławskiego wytworzono około 147 733,2 Mg odpadów, co stanowi 5,4% odpadów wytworzonych w województwie kujawsko-pomorskim.

Z ogólnej ilości wytworzonych odpadów, z wyłączeniem komunalnych, 84,8% zostało wykorzystanych gospodarczo, a 0,3% poddano unieszkodliwieniu. Najwięcej odpadów wytwarza przemysł cukrowniczy – Cukrownia w Brześciu Kujawskim

Do odpadów przemysłowych zaliczane są także wraki samochodowe. Szacuje się, że w województwie kujawsko – pomorskim roczna ilość złomowanych pojazdów osobowych wynosi 13100 sztuk, a w powiecie włocławskim około 100 pojazdów/rok.

Na terenie powiatu włocławskiego, odpady przemysłowe unieszkodliwiane są na wytypowanym składowisku odpadów, na którym dopuszczono do unieszkodliwiania

określone typy odpadów przemysłowych. Jest to składowisko odpadów w Starym Brześciu gm. Brześć Kujawski.

W wyniku funkcjonowania podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu włocławskiego powstaje grupa odpadów zaliczanych do odpadów niebezpiecznych. Spośród działających podmiotów gospodarczych 29 posiada decyzje na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych wydane w latach 1999 – 2003, a jeden zakład uzyskał takie zezwolenie w 1998 r.

Podmiotami gospodarczymi posiadającymi pozwolenie na wytwarzanie odpadów są Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „SANIKO” Spółka z o.o. we Włocławku, Regionalny Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Machnacu , gm. Brześć Kujawski

W zakresie odzysku odpadów zezwolenie na prowadzenie takiej działalności posiada 10 podmiotów gospodarczych, zaś zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów 8 podmiotów.

Podmioty gospodarcze posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania i transportu odpadów 21.

O ilości odpadów przemysłowych decyduje w głównej mierze wielkość produkcji. W powiecie włocławskim rocznie wytwarza się ogółem 17 945 Mg odpadów (bez odpadów przemysłowych).

W strumieniu wytwarzanych rocznie odpadów na terenie powiatu :

- odpady komunalne stanowią ok.49,2 %, a ich masa wynosi około 8672 Mg,
- odpady opakowaniowe stanowią 19,3 %, a ich ilość wynosi około 3399Mg,
- odpady wielkogabarytowe i budowlane stanowią 27,6 %, a ich ilość wynosi 4860 Mg,
- odpady niebezpieczne stanowią około 0,9 % ich ilość wynosi 173 Mg.

1.4.2. Własność nieruchomości.

W powiecie włocławskim grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa stanowią 4,67% wszystkich gruntów, natomiast grunty będące w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe to 17,16%. Grunty osób fizycznych stanowią aż 71,3% wszystkich gruntów powiatu, zaś grunty gmin i związków międzygminnych tylko 0,75% (tabela 1.13.).

Tabela 1.13.

Struktura własnościowa gruntów – stan na 1 stycznia 2004r.

Numer gr. rej.	Numer podgr. rej.	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy lub podgrupy rejestrowej	Rodzaj jedn. teryt.	powierzchnia ogólna gruntów w ha	%
1	2	3	4	5	6
	1.1	Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa		6883	
	1.2	Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe		25271	
	1.3	Grunty w trwałym zarządzie państ. jedn. organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL		4311	
	1.4	Grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa		1928	
	1.5	Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagosp. Agencji Mienia Wojskowego		0	
	1.6	Grunty Skarbu Państwa przekazane do zagosp. Wojskowej Agencji Mieszk.		0	
	1.7	Pozostałe grunty SP spośród gruntów zaliczanych do 1 grupy		391	
1.	Razem	Grunty SP z wyłąc. gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste		38784	26,33
	2.1	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych		75	
	2.2	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym państwowych os. prawnych		96	
	2.3	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych		2	
	2.4	Grunty SP w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób		99	
2.	Razem	Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste		272	0,18
3.	Razem	Grunty spółek SP, przeds. państwowych i innych państwowych osób prawnych		42	0,02
	4.1	Grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości		1046	
	4.2	Grunty gmin i związków międzygm przekaz. w trwały zarząd gminnym jedn. organ		38	
	4.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 4 grupy		32	
4.	Razem	Grunty gmin i zw. międzygm. z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie		1116	0,75
	5.1	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych		49	
	5.2	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym gminnych osób prawnych		36	
	5.3	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych		7	
	5.4	Grunty gmin i ich związków w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób		33	
5.	Razem	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w uż. wieczyste		125	0,08
	6.1	Grunty, które są wł. gm. osób prawnych, oraz grunty, których wł. są nieznani		2	
	6.2	Grunty, które są wł. powiat. osób prawnych, oraz grunty, których wł. są nieznani		0	
	6.3	Grunty, które są wł. woj. osób prawnych, oraz grunty, których wł. są nieznani		0	
6	Razem	Grunty, które są własnością samorządowych os. prawnych oraz grunty, których wł. są nieznani		2	0
	7.1	Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych		100557	
	7.2	Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych		4433	
7	Razem	Grunty osób fizycznych		104990	71,30
	8.1	Grunty, które są wł. roln. spółdz. produk. i ich zw. oraz grunty których wł. nie są znani		12	
	8.2	Grunty, które są własnością spółdz. mieszk. i ich zw. oraz grunty których wł. nie są znani		5	
	8.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 8 grupy		60	
8	Razem	Grunty spółdzielni		77	0,05
9	Razem	Grunty kościołów i związków wyznaniowych		462	0,31
12	Razem	Wspólnoty gruntowe		733	0,49

	11.1	Grunty wchodzące w skład powiatowego zasobu nieruchomości		24	
	11.2	Grunty powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani		21	
	11.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 11 grupy		10	
11.	Razem	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie		55	0,03
	12.1	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych		0	
	12.2	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym powiatowych osób prawnych		0	
	12.3	Grunty powiatów w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych		1	
	12.4	Grunty powiatów w pozostałych osób		0	
12.	Razem	Grunty powiatów przekazane w użytkowanie wieczyste		1	0
	13.1	Grunty wchodzące w skład wojewódzkiego zasobu nieruchomości		0	
	13.2	Grunty wojew. przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani		0	
	13.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 13 grupy		0	
13.	Razem	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie		0	0
	14.1	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych		0	
	14.2	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym wojew. osób prawnych		5	
	14.3	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym spółdzielni mieszkaniowych		1	
	14.4	Grunty województw w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób		0	
14.	Razem	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste		6	0
	15.1	Grunty spółek prawa handlowego		436	
	15.2	Grunty partii politycznych i stowarzyszeń		70	
	15.3	Pozostałe grunty spośród gruntów zaliczanych do 15 grupy	M	74	
15.	Razem	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób nie wymienionych w pkt.1-14	M	580	0,39
Razem grupy 1~15		Powierzchnia ewidencyjna	Razem	147245	

1.4.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

O bogatej historii tych ziem świadczą wtopione w pejzaż miast i wsi zabytkowe zespoły urbanistyczne, pałace, dwory, kościoły i przydrożne kapliczki.

Gmina Baruchowo:

dwór z końca XIX wieku, Kościół neogotycki z 1881 roku pod wezwaniem Świętej Trójcy w Kłótnie, zespół parkowo – dworski w Czarnem ze wspaniałym dworem modrzewiowym, park podworski w Zakrzewie z aleją bukową.

Gmina Boniewo:

zespół dworsko – parkowe w Boniewie, Kaniewie i Otmianowie oraz brama centralna w Boniewie.

Miasto i Gmina Brześć Kujawski:

fragmenty średniowiecznych obwarowań z I połowy XIV wieku, układ urbanistyczny miasta średniowiecznego z połowy XIV wieku, kościół farny z I połowy XIV wieku, kościół

klasztorny z III ćw. XIV wieku, ratusz projektu Marconiego z 1824 roku, zespół pałacowo – parkowy w Falborzu, zespoły dworskie w Miechowicach i Popowiczkach oraz grodzisko i park podworski w Sokołowie, zespół pałacowy w Brzeziu, pałac w Wieńcu.

Gmina Choceń:

wczesnośredniowieczne grodziska z XIII/XIV wieku w Bodzanówku oraz zespoły dworskie w Choceniu, Bodzanówku, Czerniewicach, Jarantowicach i Kuźnicach - wpisane są do rejestru zabytków.

Miasto i Gmina Chodecz:

kościół parafialny p.w. św. Dominika, dwór w Chodeczku i Zameczku, kościół i cmentarz ewangelicki, grodzisko „Duduła” w Kromszewicach.

Gmina Fabianki:

zespół parkowo – dworski w Chełmicy i Nasiegniewie, prak podworski z zabudowaniami folwarcznymi w miejscowości Szpetal Górny, dwór w Zarzeczewie Starym, zespół dworski w Zarzeczewie Nowym.

Gmina i Miasto Izbica Kujawska:

zespół grobowców – kurhanów typu kujawskiego na terenie rezerwatu archeologicznego w Wietrzychowicach, kościół p.w. Wniebowzięcia NMP z I połowy XV w., dawny kościół ewangelicko – augsburski, zabytkowy kościół w Modzerowie z 1796 r., grobowiec z okresu kultury pucharów lejkowatych w Gaju, grodzisko w Mchówku, XIX - wieczny dworek w Mchówku, kaplica p.w. św. Floriana z I połowy XVII w. W miejscowości Pustynia, klasycystyczna synagoga z I połowy XIX w. w Izbicy Kujawskiej.

Miasto Kowal:

kościół parafialny p.w. św. Urszuli wzniesiony w latach 1604-1608, kaplica cmentarna, pałacyk będący siedzibą Domu Pomocy Społecznej, kompleks obiektów zabytkowych, w którym mieści się Zespół Szkół Rolniczych.

Gmina Kowal:

zespół dworski w Dąbrówce, kościół p.w. Marii Magdaleny w Grabkowie. Dwa zabytki rakutowskie: spichlerz z wozownią i spichlerz przeniesiono do skansenu w Kłóbce.

Gmina Lubanie:

zespół kościoła parafialnego w Lubaniu, archeologiczny zespół osadniczy w Stawcu, dwór na kopcu, zespół parkowo – dworski w Kaźmierzewie, zespół dworski w Ustroniu, cmentarz ewangelicki, wiejskie chałupy oraz stanowiska archeologiczne w Bodzi.

Miasto i Gmina Lubień Kujawski:

kościół i pałac dworski w Lubieniu, grodzisko w Dziańkówku, zespół parkowo – dworski, grodzisko i skansen w Kłóbce, zespół dworski w Kamiennej, dwór wraz z parkiem oraz zespół dworski w Lubieniu Kujawskim, zespół dworski w Rutkowicach, a także park podworski w Rzeżewie.

Gmina i Miasto Lubraniec:

dwór, park i kościół p.w. Św. Trójcy w Dąbiu Kujawskim, bożnicę i zespół parkowo – dworski w Lubrańcu, grodzisko średniowieczne i zespół dworsko – parkowy w Sułkowie, cmentarzysko grobów kujawskich w Sarnowie i grodzisko w Zgłowiączce, grodzisko w Turowie oraz zespoły parkowo – dworskie w Kazaniu, Kłobi, Ossowie, Redczu Kalnym i Żydowie.

Gmina Włocławek:

liczne zespoły parkowo – dworskie znajdujące się w Dębicach, Smólniku, Świętosławiu, Nowej Wsi, Wistce Królewskiej, Kruszynku, zagroda wiejska w miejscowości Skoki Duże. Wiele obiektów dziedzictwa kulturowego jest w złym stanie technicznym.

1.4.4. Identyfikacja problemów.

W większości gmin wchodzących w skład powiatu włocławskiego zauważalne są następujące problemy z zakresu infrastruktury technicznej:

- brak wystarczających środków finansowych na inwestycje,
- słaby stan techniczny dróg gminnych,
- brak chodników,
- nierozwinięty lokalny system ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych, wojewódzkich i trasie krajowej,
- zły stan techniczny sieci wodociągowej,
- zły stan techniczny sieci kanalizacyjnej: konieczność budowy sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja istniejącej sieci,
- budowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków,
- zbyt mała ilość oczyszczalni przyzagrodowych,
- zbyt mała ilość ujęć wodnych, oraz słaby stan techniczny istniejących,
- niski stopień uporządkowania gospodarki odpadami, konieczność budowy wysypisk śmieci,

- niedobór wody opadowej dla produkcji rolnej, jest to ważny czynnik przyrodniczy, ograniczający rozwój produkcji roślinnej, szczególnie w okresie wegetacji roślin,
- konieczność budowy i modernizacji istniejącej kanalizacji deszczowej,
- brak wystarczającego zagospodarowania turystycznego – bazy noclegowej, szlaków turystycznych, małej gastronomii,
- obiekty dziedzictwa kulturowego w złym stanie technicznym, wymagające kapitalnych remontów,
- istnieje pilna potrzeba zwiększenia oferty wypoczynku masowego szczególnie w miejscowościach o wysokich walorach turystycznych.

1.5. Gospodarka.

1.5.1. Pracodawcy. Struktura podmiotów gospodarczych.

□ rolnictwo

W strukturze użytkowania ziemi największą powierzchnię zajmują użytki rolne - 70,5 % ogólnej powierzchni (w województwie - 64,6%), gruntów ornych jest 62,02 % (w woj. - 56,2 %). Niekorzystny jest udział lasów - 17,78 % (woj. - 22,3%) oraz użytków zielonych - 6,81% (woj. - 7,7%). Natomiast najwięcej sadów w województwie znajduje się na terenie gmin powiatu włocławskiego tj.: Fabianki, Chocień i Lubraniec.

Indywidualne gospodarstwa rolne stanowią dominującą formę gospodarki rolnej powiatu włocławskiego. Jest ich ok. 10 945 (dane z czerwca 2002 r. wg GUS „Powszechny Spis Rolny” 2003). Po styczniu 1992 roku wzrosła powierzchnia gospodarstw rolnych sektora prywatnego. Był to efekt z jednej strony rozpadu znacznej części gospodarstw spółdzielczych, z drugiej przekształceń i rozdysponowania gruntów PGR-ów.

Zjawisko powiększania gospodarstw indywidualnych jest różne w układzie gmin i uwarunkowane jest:

- dostępem do prywatyzowanych gruntów uspołecznionych,
- starzeniem się właścicieli gospodarstw,
- poziomem wykształcenia rolników.

Największe przyrosty gospodarstw powyżej 15 ha odnotowano w gminach: Brześć Kujawski, Lubień Kujawski i Chodecz. W tych gminach również występuje największy odsetek gospodarstw o obszarze powyżej 30 ha. Najwięcej gleb w klasie I i III b - objętych

bezwzględna ochroną przed zmianą sposobu użytkowania występuje w gminie Brześć Kujawskim.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (łącznie miara jakości gleb, warunków klimatycznych, stosunków wodnych i rzeźby terenu) jest stosunkowo wysoki od 60 do 70 punktów. Średni - 66,5 punktów.

α przemysł

Powiat jest regionem typowo rolniczym i z tego względu dominującą gałęzią jest przemysł rolno – spożywczy oraz obsługujący rolnictwo. Rozmieszczenie zakładów przemysłu spożywczego powiązane jest z bazą surowcową.

Największym zakładem przemysłu rolno-spożywczego jest Cukrownia Brześć Kujawski – Spółka Akcyjna należąca do Krajowej Spółki Cukrowej S.A. w Toruniu oraz Zakłady Mięsne „MAT” Sp. z o.o. Czerniewice. Na terenie powiatu działa 11 zakładów ubojowo-masarskich m.in.: Przedsiębiorstwo Rolno-Spożywcze Józef Piecuch – Masarnia z Ubojnią w Bogucinie, Zakład Ubojowo Masarski „EMIS” w Niemojewie, PPH „TOLMARS - Ltd” w Wieńcu Zalesie, Wyrób Wędlin i Wyrobów Wędliniarskich, Józef Więtczak w Kazankach, Zakłady Mięsne Walczakowie w Chodczu oraz Zakład Utylizacji „HETMAN” w Falborzu. Ponadto funkcjonują 2 zakłady przetwórstwa rybnego m.in. PPH „MARLIN” Stanisław i Małgorzata Wilińscy w Kowalu oraz 1 chłodnia – Skład Handlowy „COMBICO” Eksport – Import w Szpetalu Górnym - Eugeniusz Komorowski. Na terenie powiatu działają też dwie gorzelnie: Dubielewo i Lubień Kuj., Zakład Mleczarski w Lubrańcu, zakłady rolne jak: Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych w Chodczku, Stacja Hodowli i Nasiennictwa „PLANTIKO” w Świętosławiu, Krochmalnia w Borzymiu, Gospodarstwo Rolne w Starym Brześciu, Gospodarstwo Ogrodnicze EKOFLORA w Nasiegniewie oraz „Madar” Komorowski, Sp. z o.o. w Nasiegniewie .

Wśród zakładów przemysłowych na terenie powiatu należy wymienić: Superfos Packaging Sp. z o.o. w Szpetalu Górnym – zajmujący się przetwórstwem tworzyw sztucznych, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „APIS” S.J w Chodczu – produkcja papieru toaletowego, Kujawska Fabryka Maszyn Rolniczych „KRUKOWIAK” Janusz Borkowski Redecz Krukowy – produkujący opryskiwacze i maszyny rolnicze, INSTAL-PROJEKT s.c. Gawłowsky, Ścierzyńscy – Zakład w Nowej Wsi produkujący grzejniki co i suszarki elektryczne, Zakład Odzieżowy „MARKIT” Wieniec oraz PP „TOLIN” Łęg Witoszyn.

Spośród zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (tj. 5088) 95 % działa w sektorze prywatnym. Z czego najwięcej bo aż 85% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki cywilne to 5%, zaś spółki prawa handlowego 2%⁵ (tabela 1.14.).

Tabela 1.14.

Podmioty gospodarki narodowej według form prawnych.

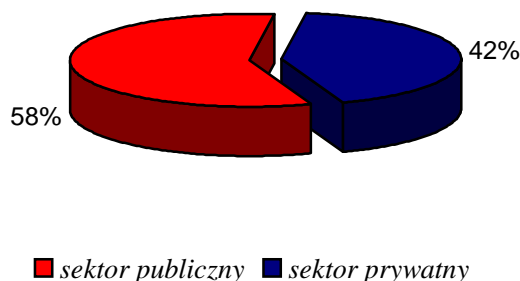
<i>Sektor prywatny</i>							
Razem:	spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
	razem	w tym z udziałem kapitału z zagranicznego					
4879	132	18	255	42	2	123	4157

<i>Sektor publiczny</i>				
Razem:	w tym			
	Przedsiębiorstwa państwowe	spółki handlowe		
		razem	w tym	
			jednoosobowe Skarbu Państwa	z udziałem kapitału z zagranicznego
209	2	9	3	1

Spośród ogólnej liczby podmiotów gospodarki narodowej aż 95% to podmioty zatrudniające do 9 osób. Jednostki zatrudniające 10 do 49 osób stanowią 4%, zaś powyżej 50 osób 0,56%. Na terenie powiatu działają 3 podmioty zatrudniające 250 osób lub więcej.

Spośród całkowitej liczby pracujących w gospodarce narodowej (6277) w sektorze publicznym zatrudnionych było 3620 natomiast w sektorze prywatnym 2657⁶ (rys.1.1.).

*Pracujący w gospodarce narodowej
(stan na 31.12.2002r.)*

Rys. 1.1. Pracujący w gospodarce narodowej.

⁵ stan na 31.12.2002r. Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko - Pomorskiego

⁶ dane na 31 grudnia 2002r. Rocznik statystyczny Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2003r.

1.5.2. Struktura podstawowych branż na terenie powiatu.

40,6% podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu zajmuje się handlem i naprawą, 10,22% przemysłem, zbliżona liczba podmiotów 9,9% budownictwem.

Spośród ogólnej liczby pracujących⁷ w gospodarce narodowej (6277) najwięcej 30% zatrudnionych jest w przemyśle, duży odsetek osób zatrudnionych jest w edukacji 24,1%. (stan na 31.12.2002r.)

Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji w 2002r.:

- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo: 327,
- przemysł: 1941,
- budownictwo: 221,
- handel i naprawy: 528,
- transport, gospodarka magazynowa i łączność: 162,
- obsługa nieruchomości i firm: nauka: 138,
- administracja publiczna i obrona narodowa: 351,
- edukacja: 1515,
- ochrona zdrowia i opieka społeczna: 739.

Tabela 1.15.

Pracujący w gospodarce narodowej w poszczególnych gminach powiatu włocławskiego (stan na 31.12.2002r.).

Wyszczególnienie Nazwa gminy	Pracujący w gospodarce narodowej ¹					
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Działalność		
	W liczbach bezwzględnych			Rolnicza	Przemysłowa	Usługowa
				w % ogółem		
Kowal (miasto)	360	156	204	5,0	14,7	80,3
Brześć Kujawski	1395	651	744	1,6	48,6	49,8
Chodecz	494	262	232	17,0	33,4	49,6
Izbica Kujawska	714	385	329	8,5	39,8	51,7

⁷ według stanu faktycznego (stałego) miejsca pracy, bez osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz bez rolników indywidualnych.

Lubień Kujawski	390	140	250	10,0	11,0	79,0
Lubraniec	649	253	396	1,8	19,6	78,6
Baruchowo	191	63	128	4,2	6,8	89,0
Boniewo	228	118	110	3,5	38,2	58,3
Choceń	454	213	241	5,5	35,9	58,6
Fabianki	536	281	255	1,3	56,2	42,5
Kowal (gmina)	146	87	59	13,0	31,5	55,5
Lubanie	229	82	147	-	12,7	87,3
Włocławek	491	250	241	5,9	35,4	58,7

Objaśnienia: 1 poza rolnictwem indywidualnym, według miejsca pracy, bez jednostek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekracza 9 osób.

1.5.3. Identyfikacja problemów:

- bariery infrastrukturalne stanowią największą przeszkodę w szybszym rozwoju gospodarczym gmin zwłaszcza w turystyce i usługach, a także powstawaniu nowych firm,
- brak lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego, dominacja pierwotnej produkcji rolnej i słabe usprzętowanie gospodarstw rolnych skutecznie hamuje rozwój nowoczesnej produkcji rolnej,
- podstawowym problemem jest wysokie bezrobocie, problemem rynku pracy jest niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju i regionu, brak kapitału, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowej społeczności lokalnej,
- brak miejsc pracy w przemyśle,
- słabo rozwinięta specjalizacja produkcji, w produkcji rolnej na obszarze gminy obserwuje się tradycyjność w uprawach polowych i chowie zwierząt inwentarskich,
- bierność społeczności wiejskiej.

1.6. Sfera społeczna.

1.6.1. Sytuacja demograficzna i społeczna terenu oraz rynek pracy.

Ludność powiatu włocławskiego (według stanu na dzień 31.12.2002r.⁸) wynosiła 85 522 mieszkańców. Co stanowi 4,1% mieszkańców Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

⁸ Rocznik statystyczny Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2003r.

Wśród ludności powiatu włocławskiego 43 133 to kobiety, mężczyźni zaś 42 490 (tabela 1.16.).

Tabela 1.16.

Powierzchnia i ludność według gmin.

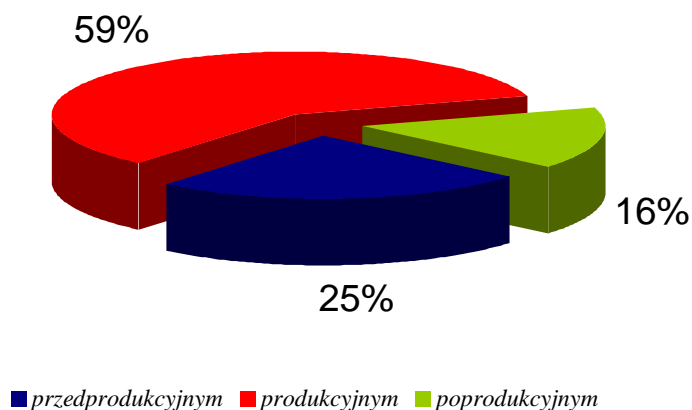
Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Miejscowości wiejskie	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
			Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na 1 km ²	
Powiat Włocławski	1472,3	439	85522	42490	43133	58	101
<i>Gminy miejskie</i>							
Kowal	4,7	-	4323	1726	1697	727	98
<i>Gminy miejsko - wiejskie</i>							
Brześć Kujawski	150,4	37	11092	5423	5669	74	105
Chodecz	122,2	39	6506	3208	3298	53	103
Izbica Kujawska	132,1	55	8091	3977	4114	61	103
Lubień Kujawski	150,2	58	7683	3891	3792	51	97
Lubraniec	148,2	50	10224	5043	5181	69	103
<i>Gminy wiejskie</i>							
Baruchowo	107,1	24	3558	1788	1770	33	99
Boniewo	77,7	28	3627	1801	1826	47	101
Chocień	99,7	35	7990	4019	3971	80	99
Fabianki	76,1	20	8169	4067	4102	107	101
Kowal	114,8	19	4152	2107	2045	36	97
Lubanie	69,3	24	4645	2339	2306	67	99
Włocławek	219,9	50	6362	3158	3204	29	101

Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu kształtuje się następująco: 36,3% wykształcenie podstawowe, 21,2% zasadnicze zawodowe, 12,1% policealne i średnie zawodowe, 5,1% wykształcenie niepełne podstawowe i bez wykształcenia, 4,5% średnie ogólnokształcące, 3,4% wykształcenie wyższe⁹.

Ponad połowę ludności powiatu stanowią osoby w wieku produkcyjnym (50 764), spośród osób w wieku przedprodukcyjnym (21 283) największy odsetek stanowią osoby między 7 a 12 rokiem życia 36% (rysunek 1.2.).

⁹ dane dotyczą ludności w wieku 13 lat i więcej.

*Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym
(stan na 31.12.2002r.)*

Rys. 1.2. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2002 roku wynosiło w sektorze publicznym 1877,78 zaś w sektorze prywatnym 1371,37.

Na terenie powiatu w 2002 roku odnotowano 945 zgonów, mniejsza była natomiast liczba urodzeń żywych zaledwie 863. Zawarto 430 związków małżeńskich.

Najwięcej rodzin żyje w związkach formalnych 81%, związki nieformalne to 1,3%, dość duży odsetek stanowią matki samotnie wychowujące dzieci 14,5%.

Stopa bezrobocia w powiecie włocławskim osiągnęła poziom 23,1 % (stan na listopad 2003r.¹⁰). W tym samym okresie w województwie Kujawsko – Pomorskim stopa bezrobocia wyniosła 22,1%.

Liczba bezrobotnych w dniu 31.12.2003r. wynosiła 10 005 (tabela 1.17.)

Tabela 1.17.

¹⁰ Biuletyn Informacyjny Rynek Pracy Województwa Kujawsko – Pomorskiego Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu Nr 12/2003

Bezrobotni zarejestrowani w PUP we Włocławku (stan na 31.12.2003r.¹¹).

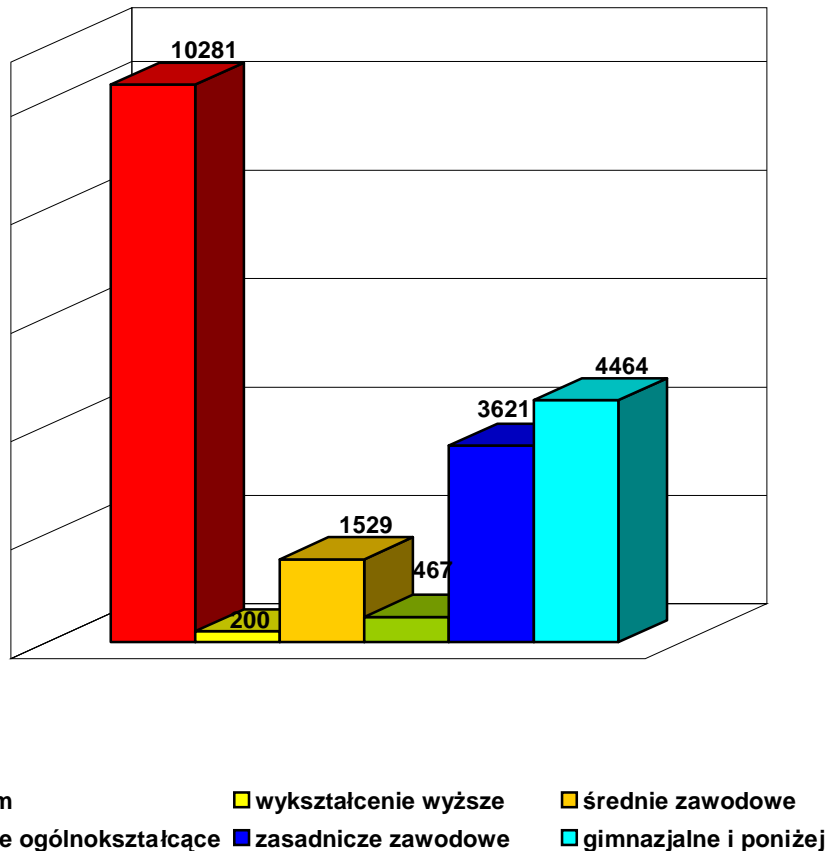
<i>Wyszczególnienie * gminy zagrożone szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym</i>		<i>Liczba bezrobotnych</i>		<i>Bezrobotni z prawem do zasiłku</i>		<i>Udział grupy z prawem do zasiłku ogółem</i>
		<i>Ogółem</i>	<i>kobiety</i>	<i>Razem</i>	<i>Kobiety</i>	
Powiat ziemski		10005	4957	1370	435	13,7%
Miasto	Kowal*	514	247	70	23	13,6%
Miasto	Brześć	567	318	106	40	18,7%
Gmina	Kujawski*	673	343	116	28	17,2%
Miasto	Chodecz*	251	108	23	7	9,2%
Gmina		503	226	45	8	8,9%
Miasto	Izbica	338	180	38	16	11,2%
Gmina	Kujawska*	448	209	43	9	9,6%
Miasto	Lubień	231	114	32	12	13,9%
Gmina	Kujawski*	667	303	73	17	10,9%
Miasto	Lubraniec*	462	233	68	21	14,7%
Gmina		679	350	85	28	12,5%
Gmina	Baruchowo*	460	223	63	21	13,7%
Gmina	Boniewo*	389	174	54	9	13,9%
Gmina	Choceń*	1080	543	125	38	11,6%
Gmina	Fabianki*	996	518	172	82	17,3%
Gmina Kowal	Kowal*	441	216	62	19	14,1%
Gmina	Lubanie	542	268	69	24	12,7%
Gmina	Włocławek	764	384	126	33	16,5%

Wśród ogółu bezrobotnych na dzień 31.12.2002r. największy udział mają osoby między 25 a 34 rokiem życia – 30%. Duży jest udział osób poniżej 25 roku życia – 28%.

Spośród ogólnej liczby bezrobotnych najwięcej, bo aż 43% stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Stosunkowo duży jest także odsetek osób pozostających bez pracy z wykształceniem zasadniczym zawodowym 35% (rys. 1.3.).

¹¹ Biuletyn Informacyjny Rynek Pracy Województwa Kujawsko – Pomorskiego Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu Nr 12/2003

Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia (stan na 31.12.2002r.).

Rys. nr 1.3. Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia.

1.6.2. Warunki i jakość życia mieszkańców powiatu w tym poziom bezpieczeństwa.

Mieszkańcy powiatu mają do dyspozycji 5 przychodni, 15 ośrodków zdrowia. W placówkach służby zdrowia zatrudnionych jest 44 lekarzy, 20 dentystów, 25 farmaceutów, 98 pielęgniarek, 28 położnych. Na terenie powiatu funkcjonują 22 apteki i punkty apteczne. Specjalistyczną pomoc lekarską oraz leczenie szpitalne zapewniają mieszkańcom powiatu publiczne zakłady we Włocławku.

W 2002 roku¹² udzielono około 384 tys. porad medycznych. Poziom zdrowotności mieszkańców jest zróżnicowany. Najczęściej występujące choroby to: choroby układu krążenia, nowotwory, gruźlica, nadciśnienie i cukrzyca.

Na terenie powiatu w roku szkolnym 2002/2003 funkcjonowało 58 szkół podstawowych oraz 17 gimnazjów.

¹² Rocznik statystyczny Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2003 rok.

Sieć szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez powiat obejmuje:

▼ Zespół Szkół w Kowalu:

- Liceum profilowane (profil ekonomiczno - administracyjny),
- Technikum Agrobiznesu, zawód: technik żywienia i gospodarstwa domowego,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa, zawód: rolnik, mechanizator pojazdów i maszyn rolniczych, kucharz małej gastronomii,
- Wieczorowe Technikum ZSZ, zawód technik rolnik,
- Wieczorowa Policealna Szkoła Zawodowa, zawód: technik ekonomista.

▼ Liceum Ogólnokształcące w Kowalu.

▼ Zespół Szkół w Izbicy Kujawskiej:

- Liceum Ogólnokształcące,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa, zawód: rolnik, sprzedawca, stolarz.

▼ Zespół Szkół w Lubrańcu:

- Liceum Ogólnokształcące,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa, zawód: piekarz, sprzedawca, rzeźnik-wędliniarz, mechanik pojazdów samochodowych, kucharz małej gastronomii, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, kelner, stolarz, krawiec.

▼ Zespół Szkół w Lubrańcu – Marysinie:

- Liceum Profilowane (profil ekonomiczno – administracyjny),
- Technikum Agrobiznesu, zawód: technik agrobiznesu,
- Technikum Ekonomiczne, zawód: technik ekonomista,
- Szkoła Policealna, zawód: technik ekonomista.

▼ Zespół Szkół i Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Starym Brześciu:

- Liceum Ogólnokształcące,
- Liceum Profilowane (profil zarządzanie informacją),
- Technikum Agrobiznesu, zawód: technik agrobiznesu,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa, zawód: rolnik,
- Technikum Mechanizacji Rolnictwa po ZSZ, zawód: technik mechanizacji rolnictwa,
- Policealna Szkoła dla młodzieży, zawód: technik informatyk.

▼ Zespół Szkół w Chodczu:

- Liceum Profilowane (profil rolno – spożywczy),

- Technikum Żywnienia i Gospodarstwa Domowego, zawód: technik żywienia i gospodarstwa domowego,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa, zawód: mechanik- operator pojazdów i maszyn rolniczych.

Do placówek prowadzonych przez powiat w roku szkolnym 2003/2004 uczęszcza 2109 uczniów.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi 3,09. Najwięcej jest gospodarstw domowych składających się z dwóch osób.

Powiat włocławski jest powiatem stosunkowo bezpiecznym. Przepięstwa stwierdzone na terenie powiatu stanowią 2% przestępstw wykrytych w skali województwa, jest to także jeden z niższych wskaźników przestępczości biorąc pod uwagę inne powiaty z terenu województwa kujawsko – pomorskiego. Wśród przestępstw zdecydowanie przeważają te o charakterze kryminalnym 74%, drogowe 20% pozostałe to przestępstwa gospodarcze. Przepięstwa przeciwko mieniu stanowią 56%, przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu 3%. Na terenie powiatu wg danych za 2002 rok dokonano 298 kradzieży więcej było natomiast kradzieży z włamaniem 481.

1.6.3. Grupy społeczne wymagające wsparcia.

Niepełnosprawni niepokojący jest duży udział wśród mieszkańców powiatu osób niepełnosprawnych bo aż 15 067. Jest to jeden z wyższych wskaźników wśród powiatów ziemskich województwa kujawsko – pomorskiego. Należy dążyć do stworzenia odpowiednich miejsc pracy dla tych osób.

Ludność wiejska – na wsiach występuje bardzo wysoki poziom bezrobocia (w tym bezrobocie ukryte). Duża część ludności wiejskiej nie ma prawa do zasiłku. Słaba przedsiębiorczość ludności wiejskiej wynika przede wszystkim z niskiego poziomu wykształcenia, braku środków finansowych na modernizację i unowocześnianie gospodarstw indywidualnych, braku nowoczesnej infrastruktury rynku rolnego oraz braku odwagi podejmowania ryzyka w działalności na własny rachunek, mały stopień przedsiębiorczości, który nie tylko przyczynia się do zaspokojenia aspiracji osób je podejmujących, ale do ogólnego postępu rozwoju lokalnego. Należy dążyć do wzrostu przedsiębiorczości ludności rolniczej, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, rozwoju doradztwa rolniczego, przestawienia sposobu myślenia z poziomu producenta na poziom przedsiębiorcy, kreowania liderów wspomagających wiejskie inicjatywy, które przeciwstawiać się będą bierności, jaka ogarnęła społeczność wiejską.

Bezrobotni- niezbędne są programy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych: poradnictwo zawodowe, kluby pracy, szkolenia, pożyczki dla bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, pozyskiwanie nowych miejsc pracy.

1.6.4. Identyfikacja problemów.

- niski poziom wykształcenia mieszkańców powiatu,
- brak miejsc dla młodzieży do spędzania wolnego czasu, zbyt mała ilość obiektów sportowo – rekreacyjnych,
- mała przedsiębiorczość społeczna, która wynika głównie z braku elastyczności i podatności mieszkańców na przekształcenia rynkowe i zmiany w gospodarce
- niewystarczające środki finansowe na realizację zadań, ubożenie społeczeństwa powoduje konieczność zwiększania wydatków budżetowych na świadczenia socjalne ograniczając jednocześnie możliwości inwestycyjne gmin,
- wysoka stopa bezrobocia, niekorzystna z punktu widzenia demograficznego struktura wieku – zbyt duża liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, brak miejsc pracy jest jednocześnie przyczyną dużej migracji ludzi młodych. Skutkiem tego jest starzenie się ludności wiejskiej pozostającej na gospodarstwach rolnych. Dodatkowym problemem jest niechęć bezrobotnych do podjęcia edukacji w zakresie przekwalifikowania zawodowego,
- duży udział ludności związanej z rolnictwem w ogólnej liczbie ludności wiejskiej gmin,
- pogłębiające się ubóstwo (niskie dochody mieszkańców, bezrobocie, patologie społeczne,
- „niepewność jutra” (utrata pracy, niestabilne dochody).

III. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE POWIATU WŁOCŁAWSKIEGO.

1. LISTA ZADAŃ.

1.1 Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru, w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- § tworzenie warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw przy wykorzystaniu dostępnych surowców rolnych i leśnych,
- § tworzenie i rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej i umożliwiającej prowadzenie działalności gospodarczej,
- § przygotowanie terenów inwestycyjnych (uzbrojenie, opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) pod funkcję przemysłową,
- § wykorzystanie szans dla rozwoju turystyki przejazdowej i turystyki pobytowej – motele, pensjonaty, agroturystyka,
- § współdziałanie z inwestorami na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w sferze produkcyjno – gospodarczej i usługowej,
- § pozyskiwanie terenów na rzecz gmin szczególnie pod drogi i infrastrukturę techniczną gmin,
- § tworzenie systemu preferencji dla rozpoczynających działalność gospodarczą,
- § tworzenie warunków dla obsługi rolnictwa szczególnie w zakresie skupu i przetwórstwa płodów rolnych, zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej, a także doradztwa rolniczego, finansowego, prawnego łącznie z przepisami i wymogami unijnymi, oraz pozyskiwania środków pomocowych przez gospodarstwa rolne,
- § tworzenie warunków dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego;
- § wspieranie rozwoju gospodarstw rolnych produkujących żywność metodami niekonwencjonalnymi oraz przetwórstwa surowców pochodzących z tych gospodarstw,
- § przemiany struktury wykształcenia zatrudnionych w rolnictwie w kierunku podnoszenia kwalifikacji dla łatwiejszego przystosowania się do przemian gospodarczego – ekonomicznych,
- § zagospodarowanie terenów po zlikwidowanych zakładach pracy.

1.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu.

- § tworzenie warunków do przekształceń wielkościowych struktury agrarnej w kierunku powstawania gospodarstw o powierzchni użytków rolnych powyżej 20 ha i wysokiej towarowości produkcji rolnej,
- § ograniczenie produkcji rolnej na gruntach rolnych o niskiej przydatności do produkcji rolnej ze wskazaniem zmiany sposobu użytkowania w kierunku zalesień,
- § ograniczenie zabudowy na terenach rolnych o wysokiej wartości rolniczej, tj. gruntów rolnych klasy bonitacyjnej I-IIIb,
- § przygotowanie terenów i ofert lokalizacyjnych pod różnego rodzaju działalności gospodarcze i usługowe.

1.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury.

- § budowa nowych dróg gminnych, chodników i parkingów,
- § rozbudowa infrastruktury drogowej dróg powiatowych,
- § modernizacja istniejących dróg i chodników,
- § modernizacja (przebudowa) sieci wodociągowej,
- § budowa sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja już istniejącej,
- § budowa gazociągu,
- § rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
- § rozwój indywidualnych systemów rozwiązania gospodarki ściekowej w obszarach wiejskich, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury edukacyjnej,
- § modernizacja ujęć wody,
- § zwiększenie ilości gospodarstw domowych korzystających z usług komunalnych,
- § wspieranie inicjatyw w zakresie rozwoju bazy turystycznej wyznaczenie kąpielisk i plaż oraz placów zabaw i boisk sportowych,
- § przygotowanie miejsc parkingowych z wyposażeniem sanitarnym,
- § wspieranie działań właścicieli ośrodków wypoczynkowych na rzecz podniesienia bazy noclegowej i sanitarnej,
- § wytyczenie i urządzenie na terenach chronionych parku szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i dydaktycznych oraz miejsc odpoczynku.

1.4. Poprawa stanu środowiska naturalnego.

- § racjonalna gospodarka zasobami (wody, lasy, gleby, surowce mineralne),
- § rozwój rolnictwa ekologicznego,
- § poprawa stanu czystości jezior,
- § opracowanie programu ochrony wód,
- § budowa nowych sieci kanalizacyjnych,
- § budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- § wprowadzanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (zaopatrzenie w pojemniki),
- § likwidacja dzikich wysypisk,
- § modernizacja kotłowni węglowych na paliwa ekologiczne w obiektach mienia komunalnego oraz użyteczności publicznej.

Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych dla potrzeb rozwoju funkcji turystycznej.

1.5. Poprawa stanu środowiska kulturowego.

- § budowa obiektów związanych z oświatą, kulturą,
- § modernizacja istniejących obiektów oświatowych, użyteczności publicznej,
- § budowa obiektów sportowo – rekreacyjnych wraz z zapleczem socjalnym.

1.6. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców, w tym zmiany w strukturze zamieszkania.

- § zmniejszenie stopy bezrobocia,
- § stworzenie bazy danych o osobach niepełnosprawnych i opracowanie programu poprawy ich warunków życia,
- § poszerzenie oferty imprez kulturalnych i sportowych,
- § budowa obiektów rekreacyjno – sportowych,
- § pomoc prawna i organizacyjna dla osób zainteresowanych utworzeniem gospodarstwa agroturystycznego,
- § pomoc w pozyskiwaniu funduszy na inwestycje związane z agroturystyką,
- § poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę nowych dróg oraz modernizację istniejących.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego poprzez:

- § pozyskanie środków finansowych na rozwój budownictwa komunalnego,
- § stworzenie korzystnych warunków dla inwestorów indywidualnych,
- § uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe i handlowo-usługowe,
- § przygotowanie oferty promocyjnej dla inwestorów.

Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców:

- § dostosowanie kierunków i profili kształcenia pożądanych dla gospodarki regionu,
- § podniesienie poziomu wykształcenia ludności; przy wykorzystaniu najbliższych ośrodków akademickich w m. Włocławek, Płock, Toruń, Bydgoszcz,
- § wspieranie inicjatyw powoływania wyższych uczelni zawodowych we Włocławku.
- § stworzenie warunków uzupełniających wykształcenie oraz podnoszących aktywność i przedsiębiorczość,
- § współdziałanie w przygotowaniu ofert inwestycyjnych i pomocy dla mieszkańców rozpoczynających działalność gospodarczą,
- § organizowanie szkoleń dla ludności rolniczej.

2. LISTA ZADAŃ INWESTYCYJNYCH DO ZREALIZOWANIA.

Z przedstawionej powyżej analizy sytuacji społeczno – gospodarczej powiatu włocławskiego wynika, że w celu zrównoważonego rozwoju tego regionu niezbędne jest podjęcie działań w następujących sferach: infrastruktura drogowa, gospodarka odpadami, gospodarka wodno – ściekowa, kultura i edukacja.

Mając na uwadze poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz komfortu podróży planuje się na terenie powiatu włocławskiego realizację następujących projektów:

- Przebudowa drogi powiatowej nr 2924 C Zgłowiączka – Smogorzewo, m. Zgłowiączka dł. 0.3 km,
- Budowa ścieżki rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w m. Nowa Wieś, gm. Nowa Wieś,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2940 C Lubień Kuj. – Kąty m. Narty, dł. 0,95 km,
- Modernizacja drogi powiatowej nr 2931 C Izbica Kuj. – Boniewo – Borzymie, m. Sokołowo, dł. 0,9 km,

- Przebudowa drogi powiatowej nr 2940 C Lubień Kuj. - Kąty m. Narty, dł. 1,5 km,
- Odbudowa ulicy Mickiewicza w ciągu drogi powiatowej nr 2614 C Jaranowo – Brześć Kujawski,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2927 C Wilkowiczki – Lutobórz – Janowo, dł. 1,1 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2904 C Szpetal Górny – Włocławek w m. Szpetal Górny,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2931 C Izbica Kuj. – Boniewo – Borzymie, m. Augustynowo, dł. 0,9 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2609 C Nieszawa – Gąbinek – Włocławek, m. Kucierz, dł. 0,7 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2928 C Modlibórz – Kłóbka – Chodecz, m. Kłóbka, dł. 0,9 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2807 C Osiećciny – Wieniec – Włocławek, m. Wieniec, dł. 0.8 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2924 C Zgłowiączka – Smogorzewo, dł. 0,9 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2903 C Lubanie – Kucierz, dł. 1,0 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2931 C Izbica Kuj. –Boniewo – Borzymie, m. Lubomin, dł. 0,9 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2909 C Włocławek – Kruszyn – Choceń, m. Kruszyn dł. 0,8 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2920 C Kowal – Dobrzelevice – Baruchowo, m. Rakutówek, dł. 0,8 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2935 C Chodecz – Kaliska – Lubień Kuj., m. Chodeczek, dł. 0,8 km,
- Przebudowa drogi powiatowej nr 2917 C Baruchowo – Goreń – Patrowo, m. Skrzynki, dł. 0,6 km,
- Przebudowa ulicy Kopernika w Kowalu w ciągu drogi powiatowej nr 2917 C Szatki – Kowal, dł. 0,5 km.

W zakresie infrastruktury drogowej gminy powiatu włocławskiego zamierzają realizować następujące projekty:

Baruchowo:

- Budowa ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej nr 265 Brześć Kuj. – Gostynin,
- Modernizacja drogi gminnej Kurowo Parcele – Zawada Nowa,
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Grodno,
- Budowa i modernizacja chodników,
- Przebudowa drogi gminnej w m. Klótno – Baruchowo,
- Odnowa nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej w m. Kurowo Kolonia.

Boniewo:

- Budowa drogi gminnej Lubomin – Grójczyk,
- Budowa drogi gmin. Otmianowo,
- Budowa drogi gminnej Otmianowo – Sułkówek – Grójec.

Brześć Kujawski:

- Przebudowa ulicy Kilińskiego w Brześciu Kujawskim,
- Urządzenie nawierzchni drogi gminnej nr 030 Kuczyna – Miechowice Parcele od km 2+262 do km 4+770,
- Przebudowa ulicy Polnej w Brześciu Kujawskim,
- Odnowa nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej w m. Sokołowo,
- Budowa drogi gminnej Redecz Krukowy – Dąbie od km 0+000 do km 2+450,
- Budowa drogi gminnej Wieniec – Zalesie od km 0+000 do km 0+960,
- Przebudowa drogi gminnej w m. Guźlin od km 0+000 do km 1+945,
- Budowa drogi gminnej Rządka Wola – Kazanie od km 0+000 do km 2+175,
- Budowa drogi gminnej Brzezcie – Dubielewo – Gustorzyn od km 0+000 do km 2+344,
- Budowa drogi gminnej Kuczyna – Krowice od km 0+000 do km 2+620,
- Przebudowa drogi gminnej Polówka – Jaranówek od km 0+000 do km 3+475,
- Budowa ciągu pieszego wraz z przejściem przez rzekę Zgłowiączkę w ciągu drogi wojewódzkiej nr 268 w m. Wieniec

Choceń:

- Modernizacja drogi gminnej Skibice – Wichrowiceo dł. 2.558 km,
- Budowa drogi w m. Szczutkowo dł. 1,26 km,
- Budowa ulicy odwodowej w Czewniewicach,
- Budowa drogi Choceń – Jaranowo o dł. 0,695 km,
- Budowa drogi Czerniewice – Wilkowice dł. 1,1 km.

Chodecz:

- Modernizacja drogi gminnej Chodeczek – Brzyszewo,
- Przebudowa ulicy Polnej w Chodczu,
- Przebudowa ulicy Lipowej w Chodczu,
- Przebudowa ulicy Bukowej w Chodczu,
- Przebudowa drogi gminnej Sobiczewy,
- Przebudowa ulicy Sadowej i Bocznej w Chodczu,
- Przebudowa ulicy Aptecznej w Chodczu,
- Przebudowa drogi gminnej Zbijewo – Psary,
- Przebudowa drogi gminnej w Kromszewicach,
- Przebudowa ulicy Jodłowej w Chodczu,
- Przebudowa drogi gminnej Strzygi.

Fabianki:

- Budowa drogi Szpetal Górny – Osiek,
- Budowa drogi gminnej Kulin – Zarzeczewo,
- Oświetlenie drogi krajowej nr 67 w Szpetalu Górnym,
- Budowa drogi gminnej Chełmica Duża – Chełmica Mała I etap,
- Budowa drogi Świątkowizna,
- Budowa drogi Chełmica Mała – Uniechowo,
- Budowa drogi Wliczeniec Fabiański – wysypisko,
- Budowa chodnika Fabianki – Bogucin,
- Budowa chodnika Chełmica – Cukrownia,

Izbica Kujawska:

- Budowa drogi gminnej Długie – Śmielnik,
- Budowa drogi gminnej Błenna – Wietrzychowice,
- Budowa drogi gminnej Sokołowo – Pasięka,
- Budowa drogi gminnej Skarbanowo – Naczachowo,
- Budowa drogi gminnej Grochowiska – Śluzewo – Izbica Kujawska,
- Budowa drogi gminnej w m. Pasięka,
- Budowa drogi gminnej Zdrojówka – Martanowo,
- Budowa drogi gminnej Izbica Kujawska – Augustynowo,
- Budowa drogi gminnej Chociszewo – Słubin – Nowa Wieś,
- Budowa drogi gminnej w m. Augustynowo,
- Budowa drogi gminnej Ciepłiny – Żarowo – Joasin – Wystrzelice,
- Budowa drogi gminnej Mchówek – Pustki.

Miasto Kowal:

- Przebudowa ulicy Dobrzyńskiej w Kowalu,
- Budowa ulicy Okrężnej w miejscowości Kowal,
- Budowa drogi w ul. Poprzecznej.

Gmina Kowal:

- Przebudowa drogi gminnej w m. Krzewent,
- Przebudowa drogi gminnej Dobrzelewie – Więśławice,
- Przebudowa drogi gminnej Przydatki Wolskie – Przydatki Gołaszewskie,
- Przebudowa drogi w Dąbrówce (uzupełnienie grysem).

Lubanie:

- Budowa drogi gminnej w miejscowości Kucierz,
- Przebudowa drogi gminnej w Probostwie Dolnym,
- Budowa drogi gminnej Mikanowo – Gąbinek,
- Budowa drogi gminnej Siutkówki – Przywieczeryn,
- Budowa chodników przy drogach powiatowych w Lubaniu.

Lubień Kujawski:

- Budowa drogi gminnej w m. Chojny,
- Budowa drogi gminnej w m. Gliznowo,
- Budowa drogi gminnej Bilno - Beszyn – Szewo,
- Budowa drogi gminnej w m. Gagowy Stare kier. Czaple i kier. Bilno,
- Budowa drogi gminnej w m. Bilno,
- Budowa drogi gminnej w m. Szewo,
- Budowa drogi gminnej w m. Czaple,
- Budowa drogi gminnej w m. Krzewie,
- Budowa drogi gminnej w m. Rutkowice,
- Budowa drogi gminnej Wiktorowo – Błędowo.

Lubraniec:

- Budowa drogi gminnej Koszanowo – Gołębin,
- Budowa drogi gminnej Rabinowo – Czajno,
- Budowa drogi gminnej Borek – Zgłowiączka,
- Przebudowa ulicy 3-go Maja i Sienkiewicza w Lubrańcu,
- Przebudowa nawierzchni ulicy Jana Pawła II i Kardynała Wyszyńskiego w Lubrańcu,
- Budowa drogi gminnej Dąbie Kuj. – Agnieszkowo.

Włocławek:

- Budowa drogi gminnej o nawierzchni utwardzonej Józefowo – Ładne,
- Budowa drogi gminnej w m. Pińczata,
- Budowa drogi gminnej Dęby – Skoki,
- Budowa drogi gminnej Smólnik – Adaminowo,
- Budowa drogi gminnej Gróbce – Sykuła,
- Budowa drogi gminnej Murek – Smólnik,
- Budowa drogi gminnej o nawierzchni utwardzonej w m. Smólsk,
- Budowa drogi gminnej o nawierzchni utwardzonej w m. Łagiewniki,
- Budowa drogi gminnej o nawierzchni utwardzonej w m. Markowo,
- Budowa drogi gminnej Telążna Leśna – Telążna Stara,

- Budowa drogi gminnej Kruszyn – Kaniewo,
- Budowa drogi gminnej Warząchewka Nowa – Warząchewka Królewska,
- Ułożenie dywanika asfaltowego na ul. Różanej w m. Nowa Wieś,
- Budowa chodnika na odcinku Dębice – Kruszyn – Kolonia Dębice,
- Budowa chodnika na odcinku Kruszynek – Poddębice,
- Budowa chodnika na odcinku Kruszynek Świętosław,
- Budowa chodnika na odcinku Dąb Polski – Skoki Duże,
- Budowa drogi gminnej Warząchewka Polska – Pińczata,
- Budowa chodnika w m. Ludwinowo – Dębice przy drodze woj. 265.

Kompleksowe rozwiązania są także niezbędne dla gospodarki odpadami, ponieważ każda z form ich zagospodarowania tj. ponowne użycie, unieszkodliwianie i unikanie odpadów u źródeł ich wytwarzania, wymaga zastosowania odpowiednich rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i kontrolnych. Unieszkodliwianie odpadów komunalnych odbywa się głównie poprzez ich składowanie na gminnych wysypiskach. Potrzebę budowy nowych oraz modernizacji istniejących wysypisk śmieci dostrzeżono w następujących gminach:

Boniewo:

- Budowa wysypiska śmieci.

Chodecz:

- Modernizacja i rozbudowa składowiska odpadów komunalnych w m. Mielno – Lubieniec.

Izbica Kujawska:

- Budowa gminnego wysypiska śmieci w Naczachowie.

Gmina Kowal

- Przebudowa wysypiska odpadów Komunalnych w Przydatkach Gołaszewskich.

Na terenie gmin wchodzących w skład powiatu włocławskiego występuje niski stopień skanalizowania i słabo rozwinięta sieć wodociągowa. Inwestycje planowane w tym zakresie mają się przyczynić do poprawy zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną a także polepszenia

jej jakości. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków wpłynie korzystnie na stan środowiska naturalnego.

Baruchowo:

- Budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenie gminy Baruchowo,
- Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków wraz ze zbiorczym systemem kanalizacji.

Boniewo:

- Budowa oczyszczalni przyzagrodowych i kanalizacji.

Brześć Kujawski:

- Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami, pompowniami ścieków oraz kanalizacji deszczowej dla osiedla mieszkaniowego Brześć Kujawski – Falborek. Modernizacja kraty na oczyszczalni ścieków - I Etap,
- Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami, pompowniami ścieków oraz kanalizacji deszczowej dla osiedla mieszkaniowego Brześć Kujawski – Falborek II Etap,
- Budowa stacji uzdatniania wody ul. Kilińskiego w Brześciu Kujawskim,
- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Starym Brześciu,
- Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w m. Wieniec.

Chocień:

- Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w m. Chocień I etap,
- Budowa kanalizacji w Choceniu II etap.

Chodecz:

- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mielnie,
- Budowa kolektora sanitarnego w m. Chodeczek,
- Budowa wodociągu Chodeczek – Mielinek – Pyszkowo,
- Budowa wodociągu we wsi Nowiny,
- Budowa kanalizacji tłocznej Bogołomia – Mstowo – Mielno.

Fabianki:

- Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Fabiankach $Q \text{ \acute{r}d} = 222\text{m}^3/\text{d}$,
- Budowa kolektora kanalizacji sanitarnej Nasiegniewo etap II,
- Budowa wodociągu gminnego z przyłączami w m. Lisek,
- Budowa kolektora kanalizacji sanitarnej Szpetal Górny etap II,
- Budowa wodociągu w Wilczeńcu Fabiańskim,
- Budowa kanalizacji Fabianki, Bogucin.

Izbica Kujawska:

- Budowa kanalizacja sanitarnej i deszczowej ul. Kolska – Augustowska,
- Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w m. Izbica Kujawska w ulicach Piłsudskiego, Warszawska, Kościelna,
- Budowa wodociągu wiejskiego w m. Gąsiorowo,
- Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w m. Izbica Kujawska ul. Nowomiejska i Toruńska,
- Rozbudowa ujęcia wodociągowego Izbica Kujawska ul. Warszawska,
- Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej w m. Izbica Kujawska ul. Polna.

Miasto Kowal:

- Budowa instalacji wod – kan na osiedlu „Na Górcze”,
- Budowa stacji uzdatniania wody etap III,
- Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Leśna – Tylickiego,
- Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Kazimierza Wielkiego,
- Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Dobrzyńska, Polna.

Gmina Kowal:

- Budowa kolektora sanitarnego Gołaszewo – Nakonowo – Przydatki Gołaszewskie oraz II etap oczyszczalni w Gołaszewie,
- Budowa stacji uzdatniania wody,
- Budowa oczyszczalni przyzagrodowych typu drenażowego,
- Spięcie sieci wodociągowej na terenie gminy Kowal, Nakonowo - Dziardonice

Lubanie:

- Modernizacja ujęcia wodnego w m. Probstwo Górne,
- Modernizacja sieci wodociągowej Lubanie – Mikanowo,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Babowo, Mikanowo,
- Budowa oczyszczalni przyzagrodowych w gm. Lubanie.

Lubień Kujawski:

- Modernizacja oczyszczalni ścieków i budowa kanalizacji ściekowej Lubień Kujawski – Kamienna,
- Budowa wodociągu z przyłączami przyzagrodowymi w m. Świerna, Wąwał, Wola Dziańkowska, Dziańkowo, Dziańkówek,
- Budowa wodociągu z przyłączami przyzagrodowymi w m. Bilno, Beszyn, Szewo, Modlibórz,
- Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w m. Kłóbka.

Lubraniec:

- Budowa sieci wodociągowej Redecz Wielki Parcele, Lubraniec Parcele wraz z modernizacją SUW,
- Budowa sieci kanalizacyjnej w Lubrańcu w ul. Strażacka, Nowomiejska, Kochanowskiego, Reja, Kwiatowa z przykanalikami,
- Budowa sieci kanalizacyjnej w Lubrańcu w ul. Nowomiejska, Kwiatowa, Staszica, i Kasprowicza,
- Budowa sieci wodociągowej we wsi Gołębin Wieś i Gołębin Parcele,
- Budowa sieci wodociągowej w m. Czajno
- Budowa oczyszczalni ścieków w Dąbiu Kujawskim,
- Modernizacja sieci wodociągowej w m. Kłobia,
- Modernizacja sieci wodociągowej w m. Lubraniec osiedle Brzeska, Lipowa.

Włocławek:

- Rozbudowa wodociągu Wistka Królewska – Zuzanka – Mostki,
- Rozbudowa wodociągu w m. Potok,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami,

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią w m. Kruszyn, Kruszynek, Dobra Wola, Gróbce, Sykuła,
- Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej w m. Świątosław.

W zakresie infrastruktury społecznej niezbędny jest rozwój sieci szkół, który ma się przyczynić do wzrostu poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu. W sferze społecznej niezbędne jest także zwiększenie oferty imprez kulturalno – sportowych. W tym celu planuje się budowę licznych obiektów sportowych oraz rekreacyjnych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych regionu.

Powiat Włocławski:

- Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół w Kowalu,
- Budowa segmentu sportowego przy ZS w Lubrańcu – Marysin.

Baruchowo:

- Budowa hali sportowej w m. Baruchowo,
- Budowa boisk sportowych przy Hali Sportowej w Baruchowie,
- Budowa pomostu kąpielowego nad jeziorem Skrzyneckim,
- Modernizacja Szkoły Podstawowej w Baruchowie,
- Adaptacja obiektu Szkoły Podstawowej w Czarnem.

Boniewo:

- Modernizacja budynku SPZOZ w Boniewie wraz z parkingiem,
- Budowa kompleksu spor.- rehab. w Boniewie,
- Modernizacja świetlic wiejskich oraz budynków OSP,
- Zagospodarowanie jeziora Grojeckiego,
- Budowa boisk wiejskich z zapleciami,
- Budowa wiejskich boisk sportowych z wyposażeniem i parkingiem w m. Boniewo.

Chocień:

- Budowa sali gimnastycznej w Choceniu.

Fabianki:

- Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Szpetalu Górnym,
- Rozbudowa Sali gimnastycznej z zapleczem socjalno–technicznym i obiektami towarzyszącym,
- Przebudowa stadionu w m. Chełmica Cukrownia I i II etap.

Izbica Kujawska:

- Remont Gimnazjum, budowa zaplecza sportowego,
- Remont obiektu socjalno – kulturalnego w Izbicy Kujawskiej z modernizacją kotłowni na opalanie gazowe,
- Budowa bazy turystycznej i rezerwatu archeologicznego w Uroczysku Wietrzychowicach,
- Budowa kompleksu sportowo rekreacyjnego na bazie stadionu miejskiego i lasu komunalnego w Izbicy Kujawskiej,
- Rozbudowa bazy turystyczno – rekreacyjnej w m. Długie oraz ścieżki rowerowej Długie – Izbica Kujawska.

Miasto Kowal:

- Rozbudowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego przy ulicy Pivnej.

Gmina Kowal:

- Zmiana pokrycia dachowego w Szkole Podst. w Grabkowie.

Lubanie:

- Budowa Szkoły Podstawowej w Lubaniu,
- Modernizacja Szkoły Podstawowej w Ustroniu,
- Modernizacja Szkoły Podstawowej w Przywieczerzynie,
- Budowa obiektu rekreacyjno –sportowego w miejscowości Kucierz,
- Modernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Lubaniu.

Lubień Kujawski:

- Budowa amfiteatru w m. Stępka,

- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Kłóbce,
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Kanidrodzie,
- Budowa stadionu sportowego z infrastrukturą towarzyszącą w m. Kaliska,
- Remont biblioteki w Domu Kultury w Lubieniu Kujawskim.

Lubraniec:

- Przygotowanie Jednostek Administracji Publicznej do rozwoju elektronicznych usług dla ludności,
- Modernizacja Domu Ludowego w Lubrańcu na Środowiskowy Dom Pomocy Dziennego Pobytu,
- Zagospodarowanie terenów nad ciekim wodnym Dunaj w Lubrańcu,
- Budowa kąpieliska na bazie rzeki Zgłowiączki w Lubrańcu.

Włocławek:

- Budowa boisk i bieżni przy Zespole Szkół w Kruszynie,
- Modernizacja pomieszczeń w Zespole Szkół w Kruszynie,
- Rozbudowa Zespołu Szkół w Smólniku,
- Modernizacja budynku SPZOZ w Kruszynie,
- Modernizacja świetlicy wiejskiej w Wistce Królewskiej,
- Budowa boisk sportowych przy Zespole Szkół w Smólniku,
- Adaptacja pomieszczeń dla Zespołu Szkół w Smólniku,
- Modernizacja Domu Kultury w Kruszynie,
- Ogródek „Jordanowski” w Kruszynie i w Nowej Wsi,
- Modernizacja świetlicy wiejskiej w Smólniku wraz z parkingiem.

Szczegółowe informacje na temat kolejności realizacji zadań zawiera tabela w punkcie IV.